

Наша Ніва

П Е Р Ш А Я Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Э Т А ISSN 1819-1614

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы». Выходзіць штотыднёва, у чацвярткі

9 771819 161008

6 мільярдаў даляраў

кредытаў набрала Беларусь за 2007 год. Рэкордны рост пазыкаў за ўсю гісторыю краіны. Старонка 11.

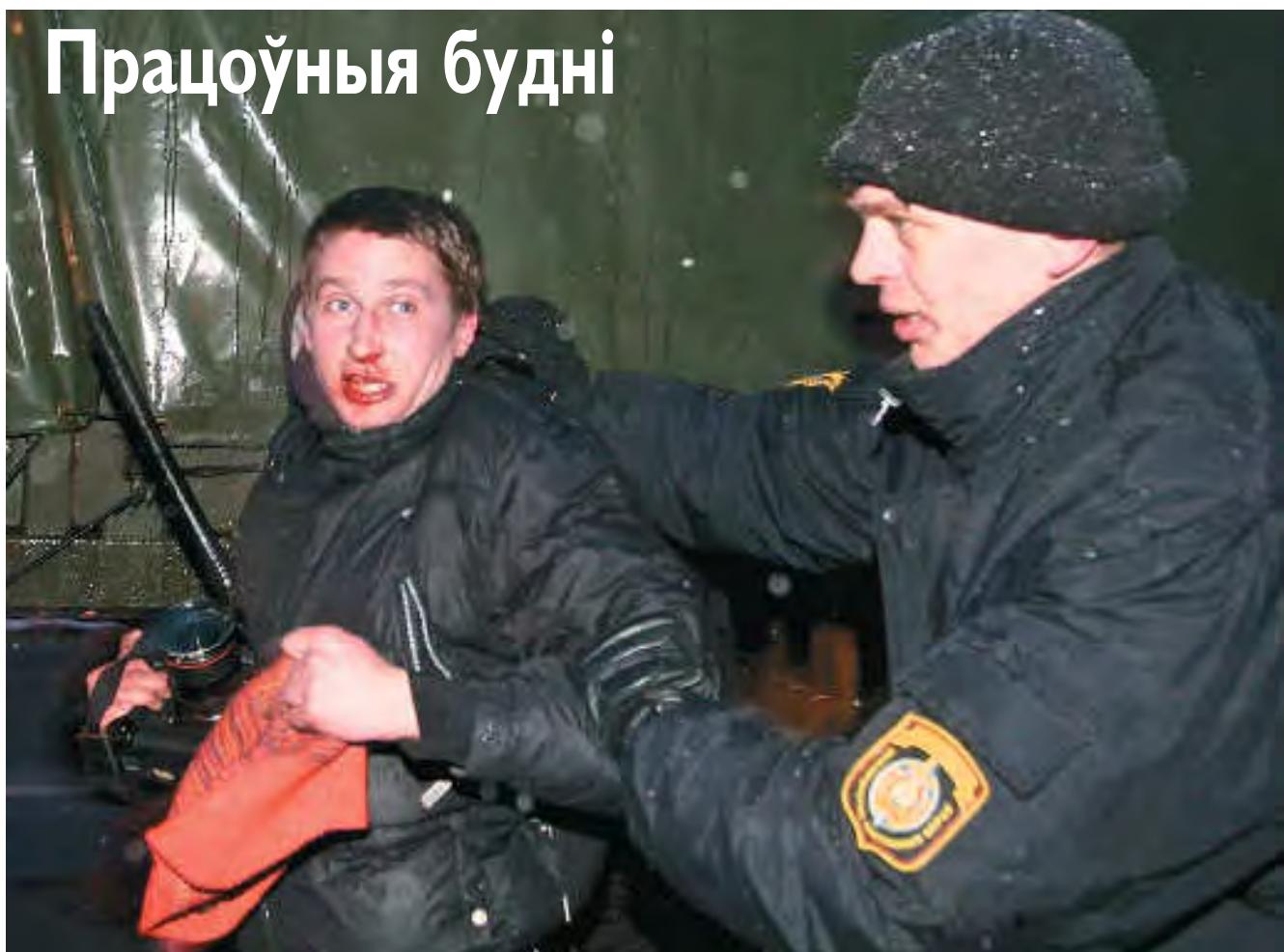
У НУМАРЫ

«Напярэдадні яздзernага адраджэння»

Круглы стол у Рэдакцыі «НН»: АЭС можа ня стаць эфектыўным адказам на энергетычныя выклікі, якія стаць парад Беларусью. Старонка 12.

Сашко Ірванец: Беларусы – этая славянскія немцы

Гутарка з украінскім пісьменнікам пра Украіну пасля Аранжавай рэвалюцыі і Беларусь. Старонка 25.

Затрыманыне фотакарэспандэнта «НН» Андрэя Лянкевіча 25 Сакавіка. Старонка 2. Дзень Волі 2008: фота, эпартажы, камэнтары. Старонка 3.

Журналіста Сямёна Печанка засудзілі на 15 сутак

Пра тое, што затрымалі Сямёна Печанка даведаўся дзесяць і сёмы гадзіне. Ужо ня памятаю, хто дакладна патэлефанаваў. Помню, што ў мяне пыталіся пра падзеі ля Акадэміі Навук, а пасля нібыта між іншага дадалі: «Ты хоць ведаеш, што Печанка вашага ў пастарунак павезлі».

Хаця такое здараеца нячаста, але паставіўся да гэтага досьць спакойна. Набраў Сямёнаў нумар. Сапраўды, ён ужо знаходзіўся ў Маскоўскім РУУС. Абнадзеяўла, што ён свабодна размаўляў па тэлефоне. Думалася, будзе як заўсёды — правераць дакументы і журналісткае пасьведчанье, пасля чаго вызваліць. Тым болей, хвіліну да гэтага бачыў журналіст БелАПАН, ён казаў, што двух ягоных калег таксама затрымлівалі, але паадпускалі.

Акцыя тым часам скончылася, а Сямёна ўсё не адпускалі. Ля Маскоўскага РУУС дзяжурый блізкія затрыманых. Паводле іх словаў, усяго у РУУС трывалі 25 чалавек. Але у міліцыянтаў быў адзін адказ: у нас нікога няма. Тым, хто ня верыў, дэманстравалі самотнага жабрака ў камэрзы пры дзяжурцы: «Гэта ваш журналіст?» Паглядзець у іншых памяшканьях шмат-павярховага райадзелу, праўда, не запрашалі. А 22.00 Печанку паведаміў, што ў яго ўзялі адбіткі пальцаў і сфатографавалі. Праз нейкі час пачалі складаць пратакол паводле артыкулу КК 23.34 «Парушэнне парадку арганізацыі і правядзення масавых мерапрыемстваў». Бліжэй да паўночы замаўчала яго тэлефон — адабралі разам зь іншымі речамі, «не паложанымі» тым, хто начуе на Акрэсыціна. Стала трывожна. Ніколі дагэтуль Сямёна не затрымлівалі.

З раніцы ў сераду — вечная

перадсудовая трывога: дзе будуць разглядаць справу? Ці не перакінуць у іншы суд? Ці знайдзецца адвакат? Ці ўдасца перадаць перадачу ці хоць пакарміць? Давялося доўгата чакаць, пакуль затрыманых размъяркуюць па судзьдзях. Прыехала Сямёнаў жонка Тацяна, з якой ён у шлюбе менш за год. Былі праваабаронцы, проста ахвотныя падтрымак журнالіста.

Суд Маскоўскага раёну славіцца тым, што пабачыцца з падсудным там практична немагчыма. Маса запасных выхадаў, ізаляваныя ад агульных калідораў залі.

Працэс вяла намесыніца старшыні суду Маскоўскага раёну Тамара Ўнукевіч. Сьведкамі выступілі супрацоўнікі Ленінскага РУУС Запічэнка і Зароўскі. Альфабетнае супадзенне іх прозвішчаў выклікала скептычную ўсьмешку. Плённа, побач запісаны ў сэйпсе. І, паводле таго сэйпсу, атрымалі разнарадку быць съведкамі. Съведчылі байды, што Печанку хадзіў у раёне плошчы Перамогі са сцягам, выкryвкаву «антыдзяржаўныя лёзунгі». А канкрэтна — «Жыве Беларусь» і «Ганьба». Съведкі запэўнівалі, што ніякага журнالісткага пасьведчання яны ня бачылі.

Падчас усяго працэсу з калёнак пажарнай бясыпекі ўзяло даносілася: «Соблюдайте спакойствие». Здаецца, што Сямён прыслухаўся. Печанко абсалютна не нэрваваўся, калі адказваў на пытанні. Судзьдзі было патлумачана, што ён знаходзіўся на акцыі па рэдакцыйным заданні, якое таксама было прыкладзене да матэрыялаў справы.

Судзьдзя абвясціла, што прысуд будзе вынесены а 14.00. Але гадзіннік паказваў ужо амаль трэцюю, а пра вырак нічога вядома не было. Трапіўся на вочы ксёндз Юры Барок, які таксама

«трапіў пад раздачу» 25 Сакавіка. Ён быў з Сямёном у залі суду, але атрымаў штраф. Менавіта Барок і сказаў, што Сямёна ўжо асудзілі на 15 сутак.

Ужо пазней адвакат Беларускай асацыяцыі журналістаў Вікторыя Васілеўская

пацвердзіла, што такі прысуд насамрэч быў вынесены. Прычым у залі пасяджэння падчас вынесення прысуду ніхто, акрамя судзьдзі і Сямёна, не прысутнічаў. Убачыцца зь Печанком болей таксама ня выйшла. Перадачу давядзеца везыці пад Акрэсыціна.

У сераду вечарам Сямён зьбіраўся ісці на футбол Беларусь — Турцыя. Вось толькі ня ведаю, ці пасыпей ён наўбыць квіткі.

Зыміцер Панкавец

Затрыманыя журналісты «НН»

Андрэй Лянкевіч

Нарадзіўся ў 1981 г. у Горадні. Скончыў Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт, факультэт радыёфізікі і электронікі.

Фотакарэспандэнт «Нашай Нівы» ад 2002 году.

Ягоныя фатаздымкі таксама друкаваліся ў вядучых СМІ Расеі («Огонёк», «Московский комсомолец», «Известия»), Польшчы (Gazeta Wyborcza), ЗША. «Нью-Ёрк Таймс» у 2006 зъмісціла яго фота з падзеяў на Плошчы на першую старонку. Праз свое здымкі выйграў прэстыжную дзвесяцімесячную стыпэндыю World Press Foto.

Пэрсанальная выставы Андрэя Лянкевіча праходзілі ў Беларусі, Расеі, Галандыі,

Літве, Чэхіі, Нарвегіі, Польшчы, Нямеччыне. Ён удзельнік шматлікіх ўсходзячых фатафорумуў.

У часе затрымання на пр. Незалежнасці быў зьбіты да крыві. Пры сабе меў прафесійныя фотаапараты і журналісткае пасьведчанье.

Сямён Печанко

Нарадзіўся ў 1980 г. у Карэліцкім раёне. Скончыў Гарадзенскі аграрны ўніверсітэт, факультэт агронаміі.

Журналіст «Нашай Нівы» ад 2005 году. Асьвяляе пытанні грамадзкага жыцця, піша на сацыяльную тэматыку. Пляўрэат прэміі Беларускай асацыяцыі журналістаў «Вольнае слова» за 2007 год за свой нарыс «Дзікар і Джулія».

Аўтар кнігі «Ў Беларускім войску», што выйшла ў 2007 годзе.

Быў затрыманы на праспэкце Незалежнасці ў часе правядзення онлайн-рэпартажу. Пры сабе меў дыктафон і журналісткае пасьведчанье.

Халодны аўторак

Дзень Волі. Падсумаваньне. Піша Зыміцер Панкавец.

Сёлета на Дзень Волі ішоу сънег і дзыму халодны вецер. Мала хто мог узгадаць, калі апошні раз 25 Сакавіка была тая съюжэ.

З раніцы пачалі зъяўляцца шматлікія паведамленыні пра затрыманні людзей у рэгіёнах. Актывістаў арыштавалі, не давалі выехаць у Менск. Патэлефанавала чытачка з Гомелю, якая сказала, што на Дзень Волі патрапіць ня можа, бо адмінілі большасць цягнікоў.

Ужо ў абед не засталося ілюзій і наконт таго, што ўлады ўсё ж дазволяць збор на плошчы Якуба

Коласа і шэсьце па цэнтры гораду, як тое было падчас «Эўрапейскага маршу». Ужо за некалькі гадзінай да пачатку акцыі мініакі заўважалі непра-

парцыйна вялікую колькасць міліцыі і амапаўцаў у раёне плошчы Якуба Коласа, за Філіармоній звыкла стаялі аўтазакі. Праз нейкі час меркаванае месца збору дэмантрантаў пачалі абстаўляць турнікетамі.

Традыцыйна не спыняўся на патрэбным месцы і грамадзкі транспарт, ніколи не пускалі ў мэтро. Міліцыяны выбачаліся за часовыя нязручнасці, паведамляючы, што мэт-

ро не працуе, бо ў гэтым месцы праводзіцца «нейкае мерапрыемства». То самае было летась падчас «Чарнобыльскага шляху».

Перакрыццё плошчы немінуча прывяло да таго, што людзі былі падзелены на дзівзе групы. Які ўжо раз улада выкарыстоўвае гэты прыём, а адэкватнага адказу па-ранейшаму няма. Ніхто з арганізатараў не наважваецца загадзі паведамляць людзям альтэрнатыўныя плян, баючыся абвінавачвання ў арганізацыі беспарафдкай.

Большая частка людзей сабралася ля рэстарану

«Лідо». Чакалі, калі зъявіцца нехта зь лідераў апазыцыі. Па настроях было бачна, што ісьці на Бангалор ніхто ня хоча, але і ісьці на сутычкі зь міліцыяй асабліва жадання не было. Першы кардон, які складаўся зь дзясятка праваходнікаў, прарваць удалося. Затое на другім — шчыльнейшым — кардоне натоўп спыніўся. На дапамогу міліцыі хуценька падбеглі амапаўцы, пачалі адцісняць людзей. Пабачыўшы, што на плошчу Якуба Коласа прыйсці няма як, дэмантранты скіраваліся ў бок Акадэміі Навук. Пачалі паціху ўздымацца бел-чырвона-белыя і эўрасаюзскія сцягі, пачуліся выгукі «Жыве Беларусь!» і «Незалеж-

Працяг на старонцы 4.

Халодны аўторак

Працяг са старонкі 3.

насьць». У калёне, якая ішла пад пільным наглядам спэцназу, было каля дзъюх тысяч чалавек. Рухаліся па ходніках.

Тым часам зь іншага боку плошчы Якуба Коласа кіпела сапраўдная бойка. Там таксама сабраліся сотні людзей — тых, хто быў настроены ісьці ў цэнтар, да помніку нацыянальному героям. Былі старшыня Парты БНФ Лявон Баршчэўскі і лідар «Руху «За Свабоду» Аляксандар Мілінкевіч. Зразумеўшы, што злучыцца зь людзьмі, што стаялі ля «Лідо», ня выйдзе, было вырашана ісьці ў Купалаўскі сквэр і ўскласці кветкі да помніка Янку Купалу. У міліцыянтаў на гэта быў свой погляд — загаду прапускаць людзей у цэнтар гораду, натуральна, не было.

З двароў пачалі выбягать чорныя шэрагі спэцназаўцаў, рассыкаючы калёну дэмантрантаў на меншыя

группоўкі. Пачаліся сутычки між міліцыяй і ўдзельнікамі акцыі. З вуліцы Казлова падрулі аўтазакі. Моладзь адцісняла ў двары і «пакавалі».

Людзі супраціўляліся, выходзілі на праспект, іх падаўлялі. Спэцназаўцы выстрайліся ўздоўж праезной часткі, а таксама разబілі сваімі шэрагамі ходнікі, не даючы людзям аб'яднацца ў адзіную калёну.

Нейкія юнакі правялі дзёрзкую акцыю ля Акадэміі МУС. Менавіта там з'явілася вялікая расыяйка «Са сьвятам незалежнасці!». Зрэшты, Акадэмія ў той момант пуставала.

Міліцыя ўтварыла жывыя калідоры, па якім вяла людзей і закідвалі ў аўтазакі. На дручкі і спэцтэхніку маніфэстанты адказвалі дружным скандаваньнем «Фашысты!», а таксама сънежкамі. У кожнага свая зброя.

Людзей часта валілі на зямлю, вырывалі з рук съягі, ламалі дрэўцы штан-дараў. Некаторых запіхвалі

ў аўтазакі ўжо з акрываўленымі тварамі, як тое было з фотакарэспандэнтам «НН» Андрэем Лянкевічам, маладафронтавцам Артурам Фінькевічам.

Паўтары сотні чалавек у гэтай душагубцы дайшли, тым ня менш, аж да мосту праз Сьвіслоч, дзе іх зноўку чакалі новыя кардоны спэцназу. Зноў пад'ехалі аўтобусы, людзей пачалі адцісняць да плошчы Перамогі, затрымліваць. Там быў схоплены журналіст «НН» Сямён Печанко, які рабіў жывы рэпартаж з акцыі для nn.by. Частка дэманстрантаў пасыпела спусцица ў мэтро і прыехаць на Акадэмію Навук. У прыватнасці, так зрабіў Лявон Баршчэўскі.

Пакуль старшыня Парты БНФ дабіраўся да дазволенага ўладамі месца збору, там ужо пасыпей пачаща мітынг. Вячаслаў Сіўчык нагадаў, што акурат два гады таму быў затрыманы Аляксандар Казулін, які і сёняння працягвае знаходзіць

ца ў турме. Павал Севярынец заклікаў усіх прысутных падтрымаць 27 сакавіка Касю Салаўёву (у той момант яе везлы ў Партызанскі РУУС), якую вінаваціць за ўзделе ў незарэгістраванай арганізацыі, а таксама Андрэя Кіма, якога будучы судзіць 1 красавіка. Пытаныне палітвізняў было цэнтральным падчас мітынгу. Не забыліся таксама і пра крымінальны перасъед Сяргея Парсюковіча, а таксама «справу чатырнаццаці».

Севярынец у пары з Баршчэўскім у мэгахон выконвалі гімн «Магутны Божа», праспівали і «Мы выйдзем шчыльнымі радамі». Хаця настрой быў ужо зусім не съяточны. У большасці прысутных у паставунках сядзелі сябры, паплечнікі ці проста знаёмыя.

Зрэшты, і ля Акадэміі Навук правесыці паўнавартасную акцыю ня выйшла. Прыкладна а 19.15 сюды пад'ехала машына з гукаўзмачняльной тэхнікай. Людзям казалі, што правядзеньне мітынгу на гэтым месцы не дазволенае ўладамі. Заклікалі пайсъці на плошчу Бангалор, у адваротным выпадку ўжо традыцыйна палохалі прымяняннем сілы і крымінальной адказнасцю. Моладзь на гэта адказала па-свойму, абліпіўшы машыну, зь якой гучалі пагрозы, налепкамі да 90-годзьдзя незалежнасці БНР.

Спэцназ зноў пашыхтаваўся ўздоўж праспекту, але разганяць акцыю ня сталі. Адно перапынялі спробы працягнуць шэсьце — каля 500 чалавек спрабавалі праравацца да Нацыянальнай бібліятэкі. Прыкладна а 20.00 дэмантрантаў канчаткова загналі ў мэтро. Нехта паехаў съяткаваць Дзень Волі дадому, іншыя — чакаць сябру і паплечнікаў да РУУСаў.

Плошча Якуба Коласа была абароджаная турніетамі.

**Затрымліваюць
зымітра Дашкевіча.**

ЮЛІЯ ДАРАЦІЕВІЧ

Вечарам 25-га зь міліцыі адпусцілі толькі непаўнагоддзеных, а таксама двух журнالістаў літоўскага тэлебачання. Агулам у пастарункі Менску было дастаўлена больш за сто чалавек. На большасць склалі адміністрацыйныя пратаколы паводле артыкулу 23.34 «Парушэнне парадку арганізацыі і правядзення масавых мірапрыемстваў».

Старшыня Партыі БНФ Лявон Баршчэўскі так ацаніў сёлетні Дзень Волі: «Нават калі скласці тых усіх, хто прыйшоў і з аднаго боку плошчы Якуба Коласа, і з другога боку, гэта не ідзе ні ў якае параўнаньне з тым, што было ў 1996 ці нават у 2006 гадах. Каб нас было хоць удвая болей, да Янкі Купалы дайшлі б! Разам з тым, бывала й горш. Людзі баяцца. І ня кепскага надвор'я ў першую чаргу. Ды яшчэ стукачоў і віжоў усюды столькі, што ў працэнтных адносі-

нах, напэўна, і Трэці Райх, і сталінскі СССР перасягнулі! Нічога, будучы у нас лепшыя часы. Калі людзі зразумеюць, што гэта не апазыцыя ім нечым абавязаная, а яны самі здолеюць

дбаць пра свой лёс».

«Улада ня вучыцца і не зьбіраецца мяняцца. Яна толькі гуляла ў дэмакратыю з надзеяй атрымаць гроши з Захаду. У душы яна засталася ранейшай», — сказаў

пасля Дня Волі Аляксандар Мілінкевіч.

Сапраўды, як і ў мінулья гады, паводзіны ўладаў у Дзень Волі больш жорсткія, чым у часе іншых маніфэсцаций.

Калі Акадэміі Навук.

PHOTOBYMEDIANET

Naviny.by: Разагнаўшы Дзень Волі, улады вярнулі Беларусь у мінулае

Вярнулі ў тую Беларусь, якой яна была яшчэ два гады таму.

За мінулы з тae пары час у грамадзтве склалася ўражанье, што ўлады пад ціскам вонкавых, у першу чаргу, і ўнутраных фактараў гатовая зъянніца, пайсышь на саступкі, паслабіць хватку. І прыкметы лібералізацыі былі. Вядома, улады нічога не рабілі праста так. Мірныя харектар апазыцыйных акцый мінулай восеніню і масавае вызваленне палітвязняў гэтай зімой былі толькі гульней на заходнюю публіку. Гульней, не даведзенай да канца.

I ў тым, бадай, можна знайсці тлумачэнне таго, чаму ўлады зноў аддалі перавагу вядзеню дыялёгу з сваімі палітычнымі апанэнтамі з дубінкай у руках.

Дасягнуты між уладамі Беларусі й Захадам кампраміс прадугледжваў, як сёньня вядома, вызваленне ўсіх палітвязняў. Але выпусціць Аляксандра Казуліна на, так бы мовіць, агульных падставах беларуская ўлада не магла. Гэта быў прынцыповы момант, вырашэннем

якога магла стаць палітычная эміграцыя Казуліна. Але той ад гэтка «щодрае» прапановы адмовіўся.

На гэтым далейшыя саступкі ўлады страцілі ўсякую лёгіку, а выбудаваны, здавалася, сценар збліжэння «апошняй дыктатуры Эўропы» з Захадам быў перакрэслены. Палітыка здаровага сэнсу цалкам саступіла месца эмоцыям. Эмоцыям цёмным, нездаровым, помсьлівым, паддаўшыся якім лёгка на тое што перакрэсліць, а пахаваць усе надзеі і пляны.

Зладзіўшы «хапун» на Дзень Волі, улада дала ясна зразумець, што гульні ў дэмакратызацыю скончыліся, што палітычнай вясіне ў нашыя шыроты дарога забароненая. I што на тое скажуць Брусэль ці Вашынгтон — пляваць! Бо сіла — на ў праўдзе, сіла — вось яна, у дубінцы спэцназаўца. Яна паспяхова калаціла прыхільнікаў дэмакратыі і піць, і дзесяць гадоў таму і, як аказалася, на страціла актуальнасці і сёньня.

БНР і «шалудзіўныя людзі»

Круглы стол пра БНР, што адбыўся ў «Советской Белоруссии», і нэутральны фільм пра БНР на БТ — зъявы сымптаматычныя.

Аляксандар Класкоўскі.

Пры ўсіх агаворках удзельнікі аддалі належнае і самай гістарычнай падзеі 90-гадовай даўніны, і тым людзям, што спрабавалі тады ўвасобіць ідэю беларуское дзяржаўнасці.

Такім чынам, мы бачым працяг працэсу, ужо акрэсленага аналітыкамі. Афіцыйныя ідэолягі пакрысе прасоўваюцца на традыцыйнае поле апазыціі. Спаквала адаптуюча яе лёзунгі, датычныя дзяржаўнасці ды незалежнасці.

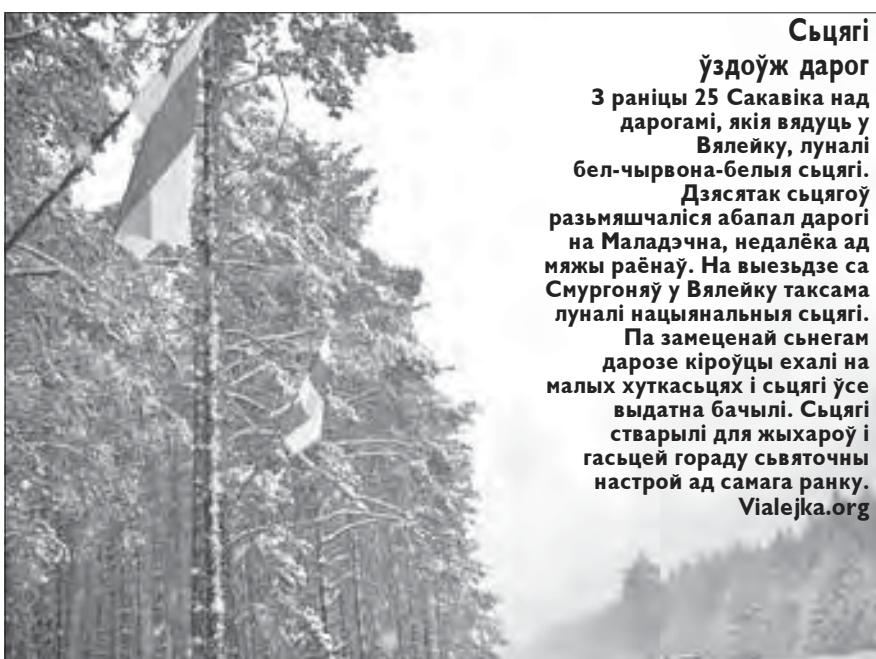
Летась была сэрыя зладжаных уладамі канцэртаў «За незалежную Беларусь». Сёлета ўжо распачаўся падобны маратон «Мы — беларусы!». Усё ж, згадзеся, трохі іншае, чым як «расейцы са знакам якасці» ці навагодні тэлепрыпей «Ты бульбаш, я бульбаш».

Незалежніцкая лёзунгі ўлада ўжо трывала ўлучыла ў свой піяраўскі арсенал. Яшчэ трохі — і даводзіць гістарычнае значэнне БНР таксама будзе, бадай, не крамолай, а спробай ламацца ў адчыненая дзвіверы.

Але кансалідацыяй па-ранейшаму і не патыхае. Летась прадстаўнікі незалежнага грамадзтва, што з'явіліся да ўладаў з заклікам разам адсвяткаўца Дзень Волі, атрымалі ярлык «шалудзіўных людзей».

Сёлета шэсцьце 25 Сакавіка зноў паславі на Бангалор.

Прызнаць, хай сабе з агаворкамі, заслуго Луцкевічай, Лесіка, Варонкі ды іншых дзеячаў, што даўно скончылі зъянны шлях, для ўлады прасцей, чым прызнаць права сёньняшніх апазыцыйнераў на барацьбу за тыя ідэалы БНР, да ўвасаблення якіх яшчэ як да Месяца.

**Съцягі
ўздоўж дарог**
**3 раніцы 25 Сакавіка над
дарогамі, якія вядуць у
Вялейку, луналі
бел-чырвона-белыя съцягі.
Дзясятак съцягоў
разъмяшчаліся абапал дарогі
на Маладэчна, недалёка ад
мяжы раёнаў. На выезьдзе са
Смургоняў у Вялейку таксама
луналі нацыянальныя съцягі.
Па замеценай сънегам
дарозе кіроўцы ехалі на
малых хуткасцях і съцягі ўсе
выдатна бачылі. Съцягі
стварылі для жыхароў і
гасцей гораду сувяточны
настрой ад самага ранку.**
Vialejka.org

Чырвоная кнопка

23 сакавіка Першы канал Беларускага тэлебачаньня ў перадачы «Панарама» паказаў паўгадзінны сюжэт, прысьвежаны абвяшчэнню Беларускай Народнай Рэспублікі. Камэнтую Сяргей Данэйка.

«...БНР не атрымала шырокай падтрымкі, што й перадавызначыла яе падзеяне. Нягледзячы на тое, што незалежнасць БНР пасыпелі прызнаць Літва, Латвія, Эстонія, Фінляндія, Украінская Народная Рэспубліка, Чэхаславаччына й Турцыя, у БНР цалкам адсутнічалі ўсе прыкметы дзяржаваўнасці, у тым ліку інстытуты ўлады й кіравання, узброеныя сілы, грашовая сістэма...» Тым часам на экране мы бачым хроніку пачатку мінулага стагодзьдзя — шэсцьце на вуліцах гораду. Вялізны натоўп. У дзельнікі рознага выгляду, падобныя да рабочых, купшоў, сялянаў. Транспаранты зі неразборлівымі надпісамі. Відразшраг сканчаецца кадрам, дзе мы бачым на першым пляне натоўп людзей. На далёкім — рушыць (падобна, што войсковым крокам) калёна пад бел-чырвона-белым сцягам. Між калёнай і натоўпам — статычныя транспаранты, на адным зь якіх угадваецца нацыянальны сцяг. Яшчэ адзін сцяг мы бачым над блізкім будынкам. Ну ё, канечне ж, — лягатыпы канала, што таксама істотна.

Як можна спалучаць слова «не атрымала шырокай падтрымкі» з кадрамі масавай дэмманстрацыі? Але гэта другаснае. Важней іншае: на экране няма подпісу, што гэта за кадры. Адкуль яны? Дзе знятыя? У якім годзе? Гэта Менск вітае абвяшчэнне БНР, ці што?

Глядзач пра гэта ня ведае, бо дзяржава ў

выглядзе Першага канала ня хоча, каб ён ведаў.

Дзяржава хоча манаполізуваць памяць нацый, якой ёсьць кіно.

Падыход капітальнічнага тэлебачаньня палягае на тым, каб рабіць матэрыялы для глядачоў, прытым што слова «народ» (які ёсьць насамрэч тымі глядачамі) выносіцца за дужкі. Але гэта ня наш выпадак. Тут тэлебачаньне вельмі любіць слова «народ», але

насамрэч робіць прадукцыю толькі для аднаго канкрэтнага глядзача. Між іншага, гэтым глядзачом і сканчаецца сюжэт пра БНР.

Кажуць, калі зьявіўся кінематограф, падсвядома дзеячы прымесловасці спалохаліся, што ў людзей адначасова расплющваючыя очы — ня трэба думати: экран паказвае праўду. Так зьявіўся гук — каб зрабіць «голос выявы» цішэй; нарадзілася тэлебачанье. Але да адной выявы нельга прыкладыць 100000 гукаў. Захаваныне адпаведнасці, альбо нараджэнне «трэцяга сэнсу» — вось што мы маєм ад спалучэння выявы й гуку.

У дадзеным выпадку нам кажуць, што БНР не атрымала падтрымкі, ня мела войска... Але выява (нават калі яна ня мае дачынення да БНР, пра што глядзач не даведаецца) у гэтым кантэксце съведчыць пра іншое — натоўпы людзей, маршыруе калёна, дзяржаваўна сцягі... Без адпаведнасці, нараджаетца «трэці сэнс». Тут-такі: тэлебачанье хлусіць. Але сама па сабе такая выснова досыць банальная.

Цікавасць сътуацыі ў тым, што тэлебачанье хлусіць не народу, а свайму адзінаму й галоўнаму глядзачу. Яно паказвае заказчыку тое, што ён жадае бачыць, як кепскі рэкламшык здымает паводле прынцыпу «абы ролік купілі», а ня дзеля таго, каб глядзачы купілі рэкламаваны тавар.

Іншыя ж — народ — з'яўляюцца толькі съведкамі гэтага дыялёгу: «тэлебачанье — прэзыдэнт».

Пра гэта нагадваюць іншыя кадры сюжету — аптытаныне на вуліцах Менску. «Вы ведаецце, што такое БНР?» «Не. У першы раз чую». Аптытаныя таксама ўсыведамляюць, што хоча пачуць замоўца. Яны ня будуць шчырыя на экране. Замест таго, каб адлюстраваць у чарабоўным лістэрку душу васала, сюзэрэн мілецца на самога сябе. Тым часам васал, магчыма, паскрабвае амальгаму па той бок лістстра.

Глядзач ужо ня зьдзівіць кадрамі паліцаяў пад бел-чырвона-белымі сцягамі, якія мантажуюцца з хронікай цяперашніх дэмманстрацыяў — у гэтым аўтары сюжету пра БНР зусім не арыгінальныя. Глядзач займае адно пытаныне: «што рабіць?» Імаверна, што рабіць нічога ня трэба — пытаныне ў тым, чаго не **рабіць. Не глядзець.**

Аксамітная рэвалюцыя ў Чэхаславаччыне пачыналася з таго, што празненне дэмманстрыруя перасталі глядзець ТВ. Падчас навінаў жыхары гораду выстаўлялі тэлевізары ў вокны й шпациравалі тымчасам па вуліцах, размаўляючы пра што заўгодна — можа, пра тое, чаго ТВ не паказвала. Ня быць глядзачом, каб быць народам, — гэты крок самы просты. Фізычна ён зводзіцца да націскання чырвонай кнопкі на пульце пераключэння каналаў. Разам з тэлевізарам выключаюцца псыўдалідэры. У цішыні гучаць новыя галасы. Хто гэта? Хто гэта? Хто гэта?

Каб даведацца, націсьні чырвоную кнопкку.

18 сакавіка

За падтрымку Тыбэту на суткі

Активіста моладзевага руху «Джынс за свабоду» **Паўла Кур'яновіча** суд Савецкага раёну Менску арыштаваў на 15 сутак за ўдзел у пікеце насупраць пасольства Кітаю. Прысуд вынесла суддзьдзя **Натальля Скуграва**. Съведкамі на судзе выступалі супрацоўнікі міліцыі **Савіч і Лапцэвіч**.

Салаўёву будуць судзіць паслья
Дня Волі

27 сакавіка ў Полацку, у гарадзкім судзе, пачненца працэс над маладафронтайкой **Касяй Салаўёвой**. Пачатак суду а 15-й. Суддзьдзя — **Марозава**. 20-гадовай дзяўчыне пагражае да двух гадоў зняволення. Кася, якую 23 студзеня 2008 г. адлічылі з 2 курсу гістфаку Полацкага юніверсітэту, абвінавачваеца паводле арт. 193-1 КК («Удзел у незарэгістраванай арганізацыі»).

19 сакавіка

Затрымалі наклад «Товарища»
і «Народнай волі»

На беларуска-расейскай мяжы 19 сакавіка былі затрыманыя наклады незалежных газетаў «Народная воля» і «Товарищ». Машыну з газетамі адвезлі ў Дубровенскі РУУС. Па абедзе аўтамабіль з газетамі адпушцілі. Апошні раз наклады гэтых выданняў затрымлівалі 3 кастрычніка 2007 году. Тады паслья праверкі газеты вярнулі выдаўцам у той жа дзень.

Казуліну адмоўлена

Пра зымячэнне пакараныня **Аляксандру Казуліну** (замене яго грамадзкім ці папрачнымі працамі) прасіла ягона дачка Юлія — адмысловае прашэнне яна падала 13 сакавіка. Адмова абрэгнутаваная наяўнасцю ў Казуліна парушэннай рэжыму ў калёніі.

Гэнік Лойка пад пагрозай
звальнення

Скульптуру, аўтару пленэраў «Легенда зь піскью» **Гэніку Лойку** пагражают звальненнем з працы. Пра гэта выкладчыку паведаміла кіраўніцтва Менскай сярэдняй школы №185 з архітэктурна-мастацкім ухілам, дзе ён працуе. Наставніка вінаваціць у tym, што ён «уцягвае дзяцей у палітыку» — Г.Лойка паведаміў сваім вучням пра гістарычны факты, звязаныя са святкаваннем Дня Волі 25 сакавіка.

Дзёрская акцыя
маладафронтайцаў

Незарэгістраваны ў Беларусі «Малады фронт» нагадаў менчукам пра падзеі, што адбыліся роўна два гады назад на Плошчы. На бульвары пад вокнамі КДБ яны вывесілі бел-чырвона-белы сцяг і штандар Эўрасаюзу.

20 сакавіка

Суд не пабачыў абразы
Жалезнічэнкі

Суддзьдзя Чыгуначнага раёну Гомелью **Мікалай Крупадзераў** адхіліў пазоў маці **Зымітра Жалезнічэнкі** супраць рэдакцыі абласной газеты «Гомельская праўда» аб

Кіраўніка Рады «Згуртаваныя беларусаў сывету» мастака **Алеся Марацкіна** асуздзілі на 5 сутак паводле арт. 17-1 КаAP. Паводле съведкаў, мастак нібыта лаяўся матам калі Цэнтральная РУУС сталіцы. Прысуд вынесла суддзьдзя **Тацяна Паўлючук**. Кіраўніка суполкі «Пагоня» затрымалі 24 сакавіка познім вечарам. У ягоны майстэрні зрабілі ператрус, прычым мяяочы на гэта адпаведных санкцыяў. Міліцыянты сканфіскавалі вядомую карціну «Лялькі», а таксама пляката, сцягі, расцягі, прысьвечаныя святкаванню Дня Волі 25 сакавіка.

абароне гонару й годнасці яе сына. **Ала Жалезнічэнка** праз суд спрабавала абарыгніць звесткі пра сына Зымітра, пададзенныя 9 лютага ў «Гомельскай праўдзе» ў артыкуле за подпісам **Ю.Чарот** «Не хочу в солдаты, хочу в «демократы».

Супрацоўніца «ГП» **Алена Аленчанка** (яна падала ў суд даведку з рэдакцыі, што зьяўляецца аўтаркай публікацыі) прэтэнзія да газеты не прызнала. Патлумачыла, што звароты ў Міністэрства абароны й Канстытуцыйны суд «пацвярджаюць нежаданье Зымітра служыць у войску».

Галадоўка на Кастрычніцкай

Браты **Аляксандар і Сяргей Скрабцы**, а таксама **Тацяна Ваніна** зялі ўдзел у кароткачасовай акцыі пратэсту на Кастрычніцкай плошчы. Актыўністы выйшлі з плакатамі «Абвяшчаю галадоўку», з якімі прастаялі пару хвілін. Да іх падышлі міліцыянты, якія сказалі, што галадоўкі дрэнна адбіваюцца на здароўі. Паслья гэтага акцыя пратэсту скончылася.

Нагадаем, што 10 сакавіка бестэрміновую галадоўку за вызваленне **А. Казуліну** начали браты Скрабцы. Пазней да іх далучыліся актыўнікі **Сяргей Галаганюк** і былы міліцыянт **Алег Алкаеў**, **Т. Ваніна** і прадпрымальнік **Мікалай Аўтуховіч**.

21 сакавіка

Прэвэнтыўныя арышты ў Гомелі

Суд Чыгуначнага раёну Гомелью пакараў моладзевага актыўніка **Андрэя Цянюту** здесяцьцю суткамі арышту. Хлопец быў затрыманы 20 сакавіка ў 19.50. Да Андрэя калі

пад'едзу ўласнага дому падышлі трое невядомых ў цывільнім, адзін з якіх паваліўся і пачаў крычаць, што нібыта яго зьбівае апазыцыянэр. Тут жа зявіліся міліцыянты, якія затрымалі моладзёна і абвінавацілі яго ў дробным хуліганстве. У судзе А.Цянюту абвясыці галадоўку ў знак пратэсту супраць незаконнага арышту. Нагадаем, што раней на 14 сутак быў арыштаваны **Канстанцін Жукоўскі**, які раздаваў паштоўкі ў гонар 90-годзьдзя абвішчэння незалежнасці БНР на канцэрце N.R.M.

23 сакавіка

Затрыманы ў Жодзіне
у нядзелю

Арганізатораў сывяточнага шэсціця ў Жодзіне ў гонар 90-годзьдзя БНР затрымалі адразу паслья акцыі. Лідэра Рэспубліканскага грамадзкага аб'яднання інвалідаў вайны ў Аўганістане **Аляксандра Камароўскага**, сябра партыі БНФ і ініцыятивы «Незалежная Рэспубліка Жодзіна» **Паўла Красоўскага**, кіраўніка гарадзкай суполкі АГП **Юрасія Сілкіна**, сябра аргкамітэту па стварэнні партыі Беларускай хрысціянскай дэмакратіі **Юрасія Жылко** абвінавацілі згодна ч. 2 арт. 23.34 КаAP («Парушэнне правілаў правядзення масавых мерапрыемстваў»).

На нач затрыманых зымесыцілі ў ІЧУ Жодзінскага РУУС.

24 сакавіка суддзьдзя Жодзінскага гарадзкога суду **Тацяна Трацюк** палічыла іх вінаватымі ў організацыі несанкцыянаванай акцыі і пакарала арыштам на 7 сутак кожнага.

хроніка апазыціі

У Жлобіне ў Дзень Волі рамантуюць рэйкі

У Жлобіне не прадаюць квіткі на ранішнія цягнікі «Гомель—Менск» і «Калінкавічы—Менск». Паводле супрацоўніку касы Жлобінскага вакзалу, на гэты дзень заплянаваны рамонт чыгуначных шляхоў.

24 сакавіка

«Газета Слонімская» можа апынуцца на вуліцы

Рэдакцыя адзінага недзяржайнага выдання Гарадзенскай вобласці «Газеты Слонімскай» павінна да 1 чэрвеня 2008 г. пакінуць арандаўанае ў РУП «Слонімскі быткамбінат» памяшканье. Пра гэта ў пісьмовым выглядзе галоўнаму рэдактару газеты **Віктару Валадашчуку** паведаміў дырэктар Слонімскага быткамбінату **Станіславу Іванашку**. У лісціце гаварылася, што дамова аб аренде з «ГС» заканчваецца 31 траўня і далей ня будзе працягнута. Галоўны рэдактар даслаў ліст на імя дырэктара быткамбінату з просьбай праглядзець рашэнне, але той пакінуў сваё рашэнне бязь зъменаў. Зварот да старшыні Слонімскага райвыканкаму **Мечыслава Касцюка** пакуль застаўся без адказу. Візит на прыём да старшыні райвыканкаму таксама ня даў вынікаў. Паводле словаў сп. Валадашчука, сέньня ніхто з кіраўнікоў слонімскіх прадпрыемстваў, куды ён зъвяртаўся ў пошуках памяшканья, не захацеў заключыць дамову аренды зь недзяржакай «Газетай Слонімскай».

Распаўсюднікаў арыштавалі, улёткі зънішчылі

Судзьдзя Цэнтральнага раёну Гомелю **Марына Дамненка** пакарала адміністрацыйным арыштам распаўсюднікаў улёткі да Дня Волі: 22-гадовы жыхар Рэчыцы **Андрэй Стрыжак** атрымаў 7 сутак, 21-гадовы рабочы **Дзяніс Грамыка** і студэнт **Аляксандар Яшанаў** — па 5 сутак.

Міліцыянты затрымалі іх у другой палове дня 21 сакавіка. Былі складзены адміністрацыйныя пратаколы аб парушэнні парадку арганізацыі й правядзенні масавых мерапрыемстваў. Адабраныя ў маладых людзей пры затрыманні 5490 віншавальных улётак судзьдзя пастанавіла зънішчыць.

25 сакавіка

Аштрафавалі за лаянку

Старшыню абласной арганізацыі АГП **Юрыя Істоміна** ды грамадзкага актыўіста **Зымітра Бандарчука**, затрыманых 24 сакавіка на Гарадзенскім вакзале, судзьдзя **Тацяна Гергель** пакарала штрафам за нецэнзурную лаянку. Істомін атрымаў 5 базавых велічынь, Бандарчук — 3 б.в.

...за распаўсюд газетай

Ленінскі суд Менску аштрафаваў дэмакратычных актыўістак **Марыю Аліеву і Алену Напорку**, затрыманых 22 сакавіка ў мікрараёне Серабранка за распаўсюд газеты «Вольная Серабранка». Затрыманыя два дні правялі ў спэцпрымальнику на Акреўцыні. Справу А.Напорку разглядаў судзьдзя **Irap Германовіч**, справу М.Аліевай — судзьдзя **Mikhail Xoma**. Жанчын прызналі вінаватымі ў рас-

павсюджванні інфармацыі пра акцыю 25 сакавіка, але пры гэтым пакаралі штрафам.

25 сакавіка

Прыгоды ў Берасці

Супрацоўнікамі Берасцейскага ДАІ былі затрыманы актыўісты «Руху «За Свабоду» **Канстанцін Балагура і Дзяніс Турчаняк**. Ім паведамілі, што ў іх машынах нібыта «пепрабіты» нумары. Дз. Турчаняк затрымалі на выезьдзе з Берасця. У аўто акрамя Дзяніса былі **Андрэй Шарэнда і Міхайл Ільін**. Аўто забралі для проверкі ў Маскоўскі РУУС, а яго пасажыры вырашылі ехаць аўтаспымам. У Кобрыне, падчас перасадкі на другую машину, міліцыянты затрымалі М.Ільіна. А.Шарэнда ўдалося з'ячы. Прычыны затрымання міліцыянты не патумачылі.

Сямён Печанко

Сто два затрыманых пасъля Дня Волі

Паводле звестак незарэгістраванага пра-ваабарончага цэнтру «Вясна», 25 Сакавіка падчас акцыі да 90-годзьдзя авбяшчэння незалежнасці БНР былі затрыманыя 102 чалавекі. Непадзяленых, а таксама двух карэспандэнтаў літоўскага тэлебачання **Еніса Грышконіса** і Руту Рыбагаускене павыпускалі з пастарунку яшчэ вечарам, усе астатнія праўлі нач на Акреўцыні. Усіх, апрош аднаго чалавека, прызналі вінаватымі ў парушэнні артыкулу 23.34 Адміністрацыйнага кодэкса.

Партызанскі суд

Найбольш жорсткімі прысуды былі ў Партызанскім судзе. Туды, у асноўным, адвезлы «каміладафронтаваццаў». Нядайня палітвізны **Артур Фінькевіч і Зыміцер Дашкевіч** атрымалі па поўнай — 15 сутак. Столкі сама атрымаў фігурант крымінальнай справы па мітынгу прадпрымальнікаў 10 студзеня **Уладзімер Сяргееў**.

На пяць сутак арышту ўпершыню была асуджаная **Кася Салаёва**. Самае цікавае, што 27 сакавіка ў Полацку павінен быў пачацца крымінальны суд Салаёвой. Дзялчыну абвінавачаюць за ўздзеле ў незарэгістраванай арганізацыі. Цяпер суд пераносіцца.

Кася Галіцкая атрымала 10 сутак, а **Андрэй Белік** — 3 сутак.

Маці двух дзяцей Крысьціну Шацікаву аштрафавалі на 30 базавых велічынь. **Андрэй Быхавец, Зыміцер Быхавец, Уладзімер Полех, Натальля Ясевіч** — 30 б.в., **Тацяна Любімаў** — 25 б.в., **Дар'я Барташук** — 15 б.в.

Савецкі суд

Віталь Акімай, Ільля Богдан, Дзяніс Карноў атрымалі па 15 сутак, Яўген Афнагель, Але́сь Ванчук, Максім Вінярскі, Зыміцер Курза, Irap Панфілаў, Андрэй Салагін, Арцём Скарабагатаў — па 10, Андрэй Вінакураў, Але́сь Лапіцкі, Валер Мацкевіч — па 5 сутак, Андрэй Бабіцкі, Яўген Гата, Юры Грыневіч, Уладзіслau Іваноў, Юрась Іванюковіч, Аляксандар Пшанічны, Зыміцер Расолька, Алег Тарасевич, Павал Турчанінаў, Павал Фурсевіч, Ірына Янкілевіч — 30 б.в. штрафу, Людміла Пястун — 5 б.в.

Аляксандра Шастаковіча судзьдзя Аксана

Ралява апраўдала.

Заводскі суд

Аляксандар Станкевіч — 10 сутак, Але́сь Круткін — 7 сутак, Юры Макарэвіч, Аляксей Паўловіч — 5 сутак, Мікалай Адамовіч, Уладзіслau Іваноў, Вольга Клімуть, Сяргей Кулага, Але́сь Мілінец, Мікіта Шуцянкоў, Ася Ярмоленка — 30 б.в., Яўген Пятліцкі — 25 б.в., Ягор Віняцкі — 20 б.в. Суды над фатографамі газеты «Наша Ніва» Андрэем Лянкевічам і Зымітром Ясевічам перанесены на 27 сакавіка.

Маскоўскі суд

Журналіст «НН» Сямён Печанко, Віктар Калей, Павал Севярын — 15 сутак, Ксёндз Юры Барок, Ганна Калей, Іна Клімутка, Андрэй Кудзякін — 30 б.в. штрафу, Ільля Кіявіцкі — 25 б.в., Любоў Дзядзінкіна, Канстанцін Сіманкоў, Зыміцер Трубко — 20 б.в., Вольга Гайсянковіч — 15 б.в., Л.Пацуалева, Неаніла Пятроўская, Андрэй Шэўчык, Ігар Герасімовіч — 10 б.в. Два грамадзяніны Польшчы Павал Яшын і Гжэгаж Лабус вызвалены пасъля высыяўленення асобы.

Апошні раз такія масавыя затрыманні былі падчас прэзыдэнцкіх выбараў у сакавіку 2006 году.

Зыміцер Панкавец

Эўрапейскім статуям заляпілі рты ў знак падтрымкі беларусаў

У ноч з 18 на 19 сакавіка ў 70 гарадах Эўропы гарадзкімі статуям былі залепленыя рты з мэтаю прыцягнучы увагу эўрапейскага грамадства да Беларусі, у прыватнасці — да здушэння свободы слова.

Акцыю зладзілі Маладыя фэдэралісты Эўропы — JEF — арганізацыя маладых людзей з розных эўрапейскіх краін, якія падзяляюць ідэю аб юдэнай, фэдэратыўнай і дэмакратычнай Эўропе.

Аналягічная акцыя была праведзеная год таму. У 2007, у ноч з 18 на 19 сакавіка ў 60 гарадах Эўропы прайшла акцыя салідарнасці — гарадзкімі статуям сымбалічна залеплівалі рты, а побач зъмяшчалі плякаты зь інфармацыяй пра Беларусь.

Акцыя паўтарылася й сёлета ў дзясятках эўрапейскіх гарадах. Так, у Варшаве на адну ноч «страцілі голас» статуі Каперніка, Манюшкі і іншых.

Generation.bY

Зубкоў пахваліў Беларусь за рынакавыя рэформы

і стрымана адазваўся пра амэрыканскія «абмежавальныя меры» супраць Беларусі.

Расея заклікае Вашынгтон пераглядзець «сваю лінію ў адносінах да Беларусі і яе камэрцыйных структур». Прага заявіў прэм'ер-міністар Расейскай Федэратыўнай Рэспублікі Віктар Зубкоў у Менску. Прэм'ер падкрэсліў, што Расея лічыць увядзеніе санкцый супраць «Белнафтакаму» «палітызанным крокам».

«Замест выстройвання дыяллёгу і амены абмежавальных мераў Вашынгтон

у сваіх інтарэсах спрабуе аказаць ціск на Беларусь. І гэта адбываецца на фоне пазытыўных крокоў з боку беларускага кіраўніцтва, у тым ліку пры паступовым правядзеніі рынакавых рэформаў», — сказаў В. Зубкоў.

Справы шпіёнскія

ЗША ўсё ж пайшлі на скарачэныне штату пасольства.

У панядзелак Міністэрства замежных спраў чарговы раз наведаў часовы павераны у справах ЗША ў Беларусі Джанатан Мур. Падчас сустрэчы ён сказаў, што пэўная колькасць амэрыканскіх дыпламатаў бліжэйшым часам пакіне

Менск, паведамляе прэс-служба МЗС.

Тыдзень таму Джанатану Муру рэкамэндавалі выраўніць колькасць дыпламатаў на парытэтнай аснове між ЗША і Беларусью.

У нядзялю БТ паказала рэпартаж пра тое, што ў Менску была нібыта выкрыта шпіёнская сетка пад кіраўніцтвам куратора з ФБР Курта Фінлі.

МБ; інф. БелаПАН

Пазней у панядзелак Джанатан Мур выступіў з адмысловай заявой, дзе паведаміў, што пасольства ЗША ў Менску да 27 сакавіка пакінуць 17 дыпломатаў, столькі сама застанецца працаўцаў у Беларусі.

К.Фінлі, са словаў Мура, працаўаў у ахове пасольства. У ягоныя абавязкі ўваходзіла падтрыманье сувязяў з МУС Беларусі. ФБР — гэта амэрыканскі аналаг беларускага крыміналнага вышку.

**Зыміцер
Панкавец**

СЪЦІСЛА

комісія по выявленню вінніх у аварыі на ЧАЭС

пабачыла яго на тэлебачаныі ў Маскве», — кажа адвакатка. Ен і ягоная жонка Вольга, якая 2 сакавіка знаходзілася зь ім у аўто, ад суботы зъехалі з найманай кватэры і зынклі, іх тэлефоны маўчайні.

**Помнік Багдановічу
перанясуць бліжэй
да вуліцы Багдановіча**

Помнік Максіму Багдановічу, разьмешчаны супраць Опэры, плянуеца перамясьціць. Як чакаеца, помнік разьмесьціцца на тэрыторыі парку, што прылягае да тэатру і выходзіць на вуліцу, названую ў гонар паэта. То бок помнік зъмесціцца крыху ўлева, калі стаяць тварам да Опэры. Адпаведна распараўджэнне ўхваліў А.Лукашэнка падчас наведвання будоўлі тэатру.

**22 сакавіка
65 гадоў
таму
украінскія
нацысты
спалілі
Хатынь
разам зъ
людзімі за
тое, што
жыхары
даламагалі
партызанам.
Гэтая вёска
 стала
вобразам
беларускай
трагедыі ў
Другой
сусветнай.**

Андрэй Лінкевіч

Беларусь напазычала 6 мільярдаў за год

Гэта рэкордны рост пазыкаў за ўсю гісторыю краіны.

Сукупная замежная запазычанасць Беларусі на 1 студзеня 2008 году скла-ла \$12,719 млрд, вырасла за 2007 год на 87,4 % (на \$5,932 млрд), паведам-ляеца ў статыстычнай справа здачы Нацбанку. Гэта рэкордны рост пазы-каў за ўсю гісторыю Беларусі. Яго прычынай было жаданьне захаваць узровень даходаў насельніцтва і эканамічнага росту ва ўмовах павышэн-ня цэнаў на рэсейскія газ і нафту.

За IV квартал замежная запазычанасць вырасла на 33,1 %, у III квартале —

на 15,9 % і за I квартал — на 17 %.

У структуры замежнага доўту запазычанасць органаў дзяржаўнага кіравання (урад) за год вырасла ў 3,5 разы да \$2,036 млрд. Уесь аб'ём замежнага доўту ўраду — доўгатэрміновыя пазыкі.

Замежны доўг Нацбанку на 1 студзеня 2008 г. склаў \$590,9 млн (у тым ліку доўгатэрміновы доўг \$240 млн) супраць \$0,7 млн на 1 студзеня 2007 г.

Замежная запазычанасць камэр-

цыйных банкаў за 2007 г. вырасла на 72,9 % да \$2,571 млрд. У яе складзе доля доўгатэрміновых замежных пазык паменшала да 42,2 % з 48,5 %.

Замежны доўг нефінансовых секта-раў эканомікі ўзрос на 59,5 % да \$6,965 млрд. У яго складзе доля доўгатэрміновых пазык паводле вынікаў 2007 г. звынізлася да 18,8 % з 19,3 % у 2006 г.

Запазычанасць перад простымі інвестарамі за 2007 г. вырасла на 63 % да \$556,4 млн.

**Мікола
Бугай**

МТС уводзіла абанэнтаў у зман

Да такой высновы прыйшло Міністэрства гандлю пасля азнаймлення са скаргамі карыстальнікаў сотовай сувязі, якія палічылі рэкламу падарунка «2008 хвілін па 10 рублёў» неадпаведнай рэчаіснасці.

Падарунак — 2008 хвілін на надзвычай ніzkім тарыфе (10 рублёў за хвіліну) — на-самрэч аказаўся платнай па-слугай коштам 20 тыс. 80 руб. Усе, хто да яе падключыўся, штомесяц гублялі са свайго раахунку каля 6 тыс. рублёў, незалежна ад колькасці скарыстанных хвілін коштам 10 руб. Крыху больш за 200 руб. сціпівалася штодзённа.

Між тым у рэкламных роліках, якія актыўна рас-паўсюджваліся ў СМІ ў лістападзе—сінезні мінун-лага году, пра дадатковыя траты не было сказана ні слова. Тому многія абанэн-ты, давяраючы МТС, палі-чылі за лішнія цікавіца падрабязнічылі акцыі на сайце ці ў апаратара.

Незадавальненіне прый-шло пазней, калі з раахунку сталі зыніць лішнія рублі. Міністэрства гандлю пры-знала рэкламу неадпаведнай і вынесла папярэджаньне

пра «немагчымасць у да-лішым распаўсюджваць неадпаведную рэкламу». Кампанія МТС падпрад-кавалася і тым самым вы-ратавалася ад адміністра-цынай адказнасці.

Увагу Мінгандлю звяр-нулі партнёры «Юрыдыч-най групы «Вэрдыкт Бай» Ільля Латышаў і Валянцін Галіч. Яны разъяснялі на сваім сайце шаблон адпаведнай скарыгі ў Мінгандлю. Юрысты кажуць, што гэта ўжо на першы выпадак па-рушэння кампаніяй МТС заканадаўства аб рэкламе. Летась Мінгандлю палічы-ла неадпаведнай рэкламу акцыі «Сыпёка +50».

Некаторыя абанэнты вы-казалі намер напісаць заяву на МТС з просьбай вярнуць незаконна сціпісаныя гро-ши. У крайнім выпадку, звярнуцца ў суд.

Паводле «Экспресс-новости»

СЪЦІСЛА

БКК павысіла цану на ўгнаені для Індыі ў 2,3 разы

Цяпер тона калійных угнаення для індыйскай кампаніі IPL будзе каштаваць \$625. З траўня 2008 г. па сакавік 2009 г. БКК паставіць у Індыю па новым кошце каля 750 тыс т. угнаення.

Газ падараражэ ѿ съціпла

Вызначаная цана расейскага газу для Беларусі на 2-і квартал 2008 году. Яна складзе \$128 за тыс. кубамэтраў. Паводле словаў кіраўніка Міністэрства эканамічнага разьвіцця і гандлю Рэспублікі Андрэя Белавусава, новая цана адпавядае ўсталяванай

формуле разыліку цаны на пастаўку расейскага газу ў Беларусь. Наша краіна падараваць атрымлівае ад Расеі самы танны газ у рэгіёне. Украіне ён абыходзіцца ў \$179 за куб.

Мінімальная пэнсія падбіраецца да \$100

У студзені—лютым гэтага году ў парайонах з адпаведнымі мінілагоднімі пэрыядам сярэднямесачны памер пэнсіі па ўзросце склаў Br355,9 тыс. Рэальны памер пэнсіі па ўзросце ў студзені—лютым 2008 г. узрос на 8 % (паводле прагнозу на год — на 8 %).

СП; «Белорусы и рынок», БЕЛТА

Нечуваны сънегапад папсаваў бізнес менскім вулічным гандлярам.

Андрэй Пакрэвіч

«Напярэдадні ядзернага адраджэння»

Круглы стол у Рэдакцыі «НН»: АЭС можа ня стаць эфектыўным адказам на энэргетычныя выклікі, якія стаць парад Беларусью.

Пасылья таго як падвышэнне цэн на імпартаваны Беларусью прыродны газ прымусіла шукаць шляхі зыніжэння газавай залежнасці, улады пастановілі будаваць атамную электрастанцыю. Аднак грамадству не былі прадстаўленыя пераканаўчыя аргументы на ка-рысыць такога кроку. Эканамічная ра-цыянальнасць праекту апраўдаеца, толькі калі зыходзіць з самых апты-стых ацэнак кошту праекту. Прынятае раешненне мае больш палітычны, чым эканамічны ці тэхнічныя характеристики, якія магчымасцю выкарыстанія альтэрнатыўных крыніц энэргіі і ігноруе неабходнасць рэформаў у энэргетыцы (і эканоміцы нааугл). Апра-ча стратэгічных аспектаў, незразуме-лымі застаюцца спосабы раешнення выключна тактычных — інфраструк-турных і кадравых — задач. Цалкам імаверна, што рэалізацыя такога маш-табнага праекту можа быць не даведзе-ная да канца.

Гэткае агульнае рэчышча меркавань-ня ўздзельнікаў круглага стала, што адбыўся 29 лютага ў Рэдакцыі газеты «Наша Ніва» і ў якім уздзельнічалі прад-стадунікі зарэгістраванага ў Літве Бела-рускага інстытуту стратэгічных дасьле-даваньняў (BISS).

Эксперыты закранулі некалькі важных аспектаў разъвіцця атамной энэргетыкі ў Беларусі.

Вартасць і эфектыўнасць праекту будаўніцтва АЭС — маштабны праект ня толькі ў фінансавым, але і ў інфраструктурным пляне.

Для тых, хто будзе абслугоўваць АЭС (каля 1700 чалавек), трэба пабуда-

ваць невялікас мястэчка (з насель-ніцтвам да 8 тыс. чал.).

Больш сур'ёзная задача — гэта ўклю-чэныне станцыі ў сістэму электрасетак, што патрабуе іх мадэрнізацыі (драты, разьмеркавальныя вузлы, канцэнтратара і інш.).

Нарэшце, узынікае і кадравая прабле-ма — як прыцягнучь або падрыхтаваць спецыялістаў для працы на станцыі.

Рашэнне інфраструктурных і кадравых проблем запатрабуе сур'ёзных зат-рат, што прывядзе да павышэння кошту праекту. Ужо сёньня называюць лічбу ў \$8—12 млрд, а не \$4—5 млрд. Менавіта праз немагчымасць даклад-ней ацэнкі вартасці АЭС ці нават яе парадку, эксперыты даюць і розныя ацэнкі эфектыўнасці праекту.

Адны кожуць пра тое, што АЭС пак-рые 4—5% патрэбай, іншыя называюць лічбу 30%; розныя і ацэнкі сабекош-ту вырабленай электраэнергіі. Яе вар-тасць ацэнваецца ў межах ад 1,5 да 1,8 цэнту за 1 кВт супраць 4 цэнтаў за 1 кВт, колькі яна каштует сёньня. Улічва-ючы наяўны ўзровень вытворчасці ў 30 млрд кВт за год, можна падлічыць, што АЭС будзе ашчаджаць максымум каля 400 млн далараў за год. Такім чы-нам, рэальная вартасць праекту зья-ўляеца ключом да ацэнкі яго эканаміч-най эфектыўнасці — пры занадта вы-сокай вартасці праекту (да \$8—12 млрд) такая эканомія наўрад і перакана-нае апанэнтаў будаўніцтва станцыі.

Вялізная колькасць эканамічных ас-пектаў будаўніцтва АЭС у Беларусі яшчэ нават не зазнала сур'ёнага аналізу. Сярод іх можна адзначыць, на-приклад, наступствы рэалізацыі праек-

ту для будаўнічай галіны Беларусі і, па змоўчаныні, для ўсіх астатніх доўгатэр-міновых інвестыцыйных плянаў белару-скіх уладаў. Гэўныя паралелі можна правесыці з нашмат меншым па машта-бах будаўніцтвам Нацыянальнай бібліятэкі ў Менску, якое прывяло да сур'ёзных перабояў з пастаўкамі буд-матэрыялаў.

У той жа час, стымулюючы попыт, будаўніцтва АЭС можа даць сур'ёзны штуршок шматлікім сэкторам беларус-кай эканомікі.

Замежнапалітычныя аспекты

Таксама адсутнічае дакладны адказ на пытаньне пра тое, хто будзе весьці будаўніцтва АЭС. Эксперыты адзначылі, што найлепшым раешненнем было б прыцягненне ўропейскай або амэри-канскай кампаніі, а не расейскай, уліч-ваючы разъвіццё атамной энэргетыкі ў Рэспубліцы Беларусь. Аднак усе апо-жыцці ўзнікнуць у іншых аналагічных праектах у Баянгарыі, Кітаі і іншых краінах.

Ёсьць таксама пагроза таго, што, зынізўшы газавую залежнасць, Бела-русь можа патрапіць у атамную, па-колькі той, хто будзе будаваць АЭС, той будзе займацца і пастаўкай паліва, і ўтылізацыяй адходаў. Такім чынам, калі ў выпадку з вуглевадародным палі-вам існуе хация б тэарэтичнае магчы-масць дывэрсыфікацыі крыніц сырвя-іны, то ў выпадку будаўніцтва АЭС яна цалкам выключана. Варта таксама па-мятаць, што ў сувязі існуюць толькі чатыры галоўныя пастаўшчыкі паліва для АЭС.

У той жа час, мяркуючы па нядаўніх перамовах паміж украінскімі уладамі і карпарацыяй Westinghouse пра замену крыніцы паліва для украінскіх АЭС, дывэрсыфікацыя крыніц ядзернай сы-равіны для беларускай АЭС застаецца магчымай.

Нарэшце, востра паўстае пытаньне і пра тое, хто будзе фінансаваць гэткі мэгапраект.

Будаўніцтва АЭС можа павесіць на Беларусь некалькі мільярдаў дадатковай замежнай пазыкі, што дае патэн-

Беларускі інстытут стратэгічных дасьледаваньняў (BISS)

зарэгістраваны ў Вільні. Mісія BISS — разъвіццё грамадзкага дыялягту з мэтай прапановы пазытыўных альтэрнатываў разъвіцця Беларусі і пошуку шляхоў пабудовы здаровай, заможнай і канкурэнтаздольнай нацыі. Больш падрабязную інфармацыю пра дзеянасць BISS вы можаце знайсці на ўз-сайце www.belinststitute.eu або напісаўши на адрес info@belinststitute.eu.

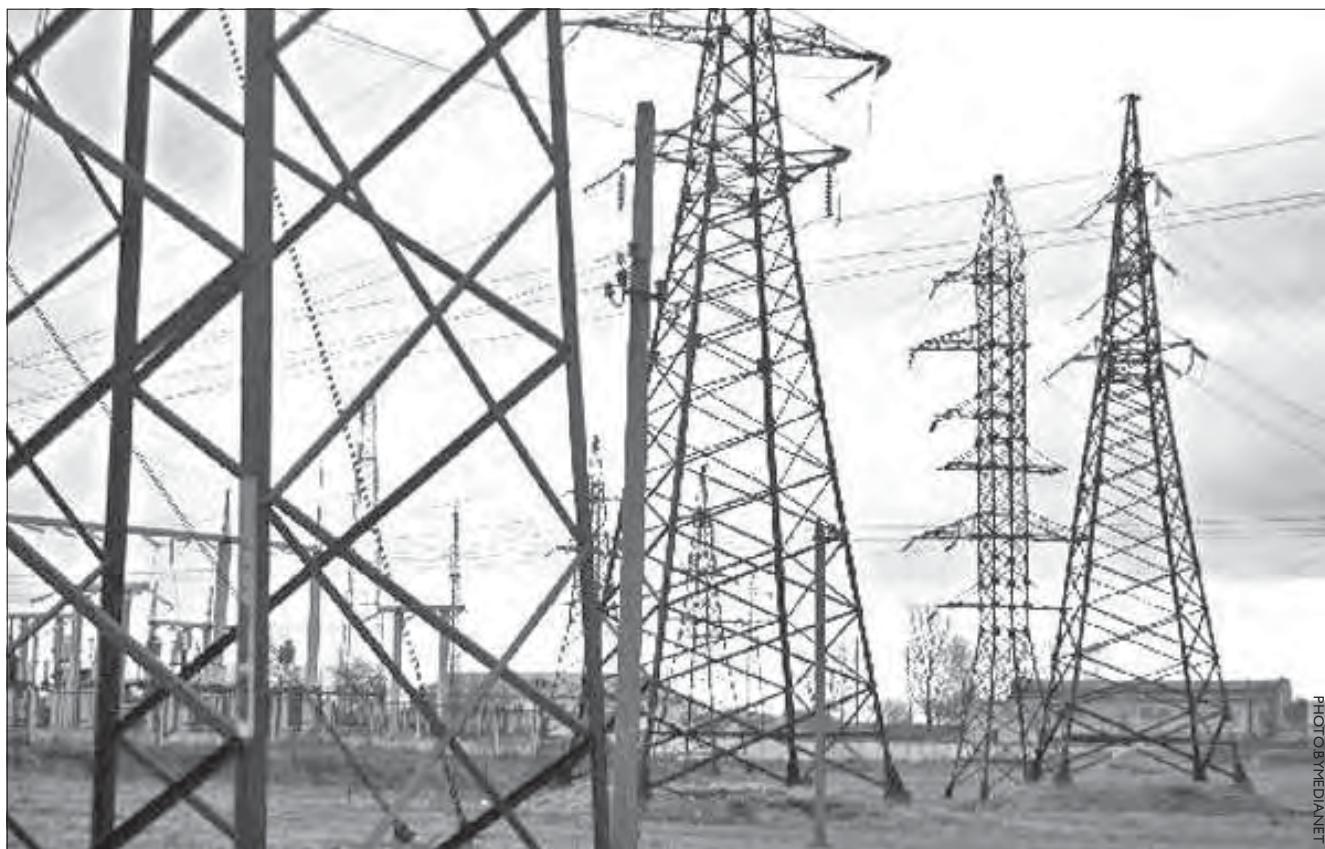

ФОТО ВІМЕДІАНЕТ

цыйнаму крэдытару вялізныя магчымасы і палітычнага ўпльыву. Такім чынам, Беларусь у выніку рэалізацыі праекту можа ня толькі не паменшыць, але і шматкroць узмачніць сваю палітычную, энергетычную і фінансавую залежнасць ад Рассеі.

АЭС ці рэформы?

Ні ўрад, ні экспертына супольнасць пакуль не далі дакладных ацэнак паралельнай эфектыўнасці праекту. Гэтак, увод энэргаашчаджальнага абсталявання на некаторых беларускіх ГЭС дазволіў павялічыць аб'ёмы вытворчасці электраэнэргіі. Рэформа энергетыкі, ЖКГ, энэргаашчаджэння, рэструктурызацыя прадпрыемстваў, што працуюць неэфектыўна, дазволілі б зьнізіць патрэбы Беларусі ў энергii. Акрамя таго, ніяк ня ўлічваеца патэнцыял выкарыстання ўзнаўляльных крыніц энергii — сонца і ветру, — якія ў будучым здолеюць адыгрываць больш значную ролю. У Беларусі няма праграм іх развязвіцца, як няма і праграмы развязвіцца біяпаліў.

АЭС — гэта праект далёкай будучыні, і новыя навуковыя рашэнні па выкарыстанні неатамнай энергii могуць паставіць пад сумнёў яго эфектыўнасць. Складаеца ўражаныне, што рашэнніне пра будаўніцтва АЭС было

принятае, зыходзячы з наяўных парамэтраў развязвіцца эканомікі, хаця ў будучым яны могуць зьмяніцца (можа зьмяніцца і палітычная сітуацыя). Хаця фінансава станцыя зробіцца сур'ёзным бюджетным праектам і, магчыма, «пацягнё» іншыя галіны эканомікі. Разам з тым, ацэнка эфектыўнасці праекту надзвычай важная, паколькі будаўніцтва АЭС запатрабуе прыцягнення замежных крэдытаў, якія трэба будзе аддаваць.

Сацыяльна-палітычнае вымірэнне «катамнай» праблемы

У цэлым, будаўніцтва АЭС уяўляецца больш палітычным праектам кіроўнай эліты. Падобныя мэгапраекты апраўдаюць мабілізацыю вялізарных дзяржаўных рэсурсаў, а значыць, і канцэнтрацыю палітычнай і эканамічнай улады. Таксама відавочна, што незалежна ад эфектыўнасці самога праекту ў цэлым, існуе вялікая колькасць груп, якія зацікаўленыя ў яго пачатку.

Таксама варта адзначыць адсутнісць шырокага грамадзкага аблерканавання гэтай праблемы.

Гэта ідзе насуперак патрабаванням Охрускай канвенцыі, якая была падтрыманая Беларусью і якая заяўляе пра неабходнасць «інфармавання шырокай грамадзкасці» па пытаннях

будаўніцтва АЭС.

Закрытасць прыняцця рашэння, непрадастаўленне грамадзству ўсіх пунктаў гледжання на проблему і імкненне ўраду хутчэй закрыць пытаныне можа быць частковая апраўдана нерацыянальным успрынняццем праблемы і фобіямі, якія назапасіліся ў беларускім грамадзстве пасля чарнобыльскай трагедыі. У той жа час, досьвед Японіі паказвае, што гэтыя фобіі цалкам можна пераадолець.

У больш широкім сэнсе, у Беларусі аблежаваныя магчымасы для вядзення грамадзкага дыялогу па большасці пытанняў у цэлым і па атамнай энергетыцы ў прыватнасці. Досьвед закансэрваванага будаўніцтва ядзерных энэргаблекаў у пасавецкі час паказвае, што ядзерная энергетыка аказваеца пакладніцай такой адсутнісці грамадзкай дыскусіі ў выпадку рэзкага зьмянення грамадзка-палітычнай сітуацыі ў працэсе будаўніцтва.

Лёс АЭС, такім чынам, залежыць як ад таго, ші будуць даступнымі крыніцы фінансавання такога праекту на працягу дзесяцігодзідзя, так і ад таго, на сколькі беларуская ўлада здолеє ўтрымліць неабходны да сканчэння праекту ўзровень палітычнай і сацыяльнай стабільнасці. Тому само будаўніцтва АЭС яшчэ рана разглядаць як адбыты факт.

Плошча Нябеснага Спакою

Факты з гісторыі камуністычнага Кітаю дзіўным чынам кладуцца на сітуацыю апошніх гадоў у Беларусі.
Піша Віталь Тарас.

Свой папярэдні артыкул я назваў «Пунсавее Тыбэт», скрыстаўшы радок вядомай песні, якая фактычна была гімнам КНР у гады культурнай рэвалюцыі. Пачынаўся ён словамі: «Пунсавее ўсход, узышло Сонца, у Кітай нарадзіўся Мао Цзэдун...»

Я выкарыстаў таксама факты з кнігі Юн Чжан і Джона Галідэя «Невядомы Мао» (Mao. The Unknown Story), датычныя гісторыі Тыбету пад камуністычнай уладай. Гісторыя, заснаваная на фактах і съведчаньнях, мякка кажучы, не супадае з афіцыйнай вэрсіяй Пэкіну і шмат тлумачыць у апошніх сакавіцкіх падзеях у Тыбэце. Улады КНР прызналі, нарэшце, што паліцыя страліла ў тыбэцкіх дэмантрантаў. Тым часам хваливаныні пракаціліся па суседніх правінцыях — у прыватнасці, Ганьсу і Сычуань, якія разам з Тыбетам складаюць ці не траціну тэрыторыі Кітаю. Пэкін сканцэнтраваў там свае войскі...

МЗС Беларусі, як можна было з'яўлясці, прадказаць, паспяшалася запазыніць, што пазыція афіцыйнага Менску ва ўсім супадае з пазыціяй Пэкіну.

Я не зьбіраюся даваць ацэнку апошнім падзеям ці рабіць прагнозы на будучынню. Ни маю на мэце і рэцензаваць кнігу «Невядомы Мао». Яна стала бэстсэлерам на Захадзе (хача гэта ня лёгкая чытанка). І наўрад ці патрабуе дадатковай рэкламы.

Проста мне падалося, што высновы, якія можна вынесці з гэтай кнігі, дзіўным чынам кладуцца на сітуацыю апошніх гадоў у Беларусі. Пры tym, што Кітай ва ўсіх сэнсах бясконца далёкі ад нас, а «вялікі стырнавы» амаль нічым не падобны на першага презыдэнта РБ, некаторыя паралелі напрошваюцца як бы самі па сабе.

«Вам ня страшна?...»

У Мао Цзэдуна было шчасльіве

дзяцінства, што абвяргае распаўсюджаны тэзіс, быццам жорсткасць тыранаў або музейная дзіцячымі крыўдамі й комплексамі. Мао нарадзіўся ў даволі заможнай сялянскай сям'і. І хача яго вельмі рана ажанілі (паводле тагачасных традыцый), жыў прывольным жыццём ва ўлоныні прыроды. Яго любілі ў абедзьвюх сем'ях, не абцяжарвалі фізычнай працай. Ён вельмі любіў маші, але чамусыці не любіў бацьку, хоць той дапамагаў яму грашыма, каб Мао атрымаў адукцыю. Пэўны час ён зарабляў настаўніцтвам і нават стаў дырэктарам сельскай школы.

Лёсам сялянства Мао ніколі не цікавіўся і ставіўся да яго грэблів. У гады «Вялікага скачка», калі ад голаду і непасільнай працы памерлі мільёны кітайскіх сялянаў, ніякія ўтваровы з боку бліжэйшага паплечніка Лю Шаоцы аблегчыць іх долю і пакуты на Мао нітрокі ня дзейнічалі. Толькі выклікалі ягоную нянявісць.

Яшчэ ў маладосьці, на пачатку партыйнай кар'еры, ён напісаў злавесны верш: «Глядзіце, як сёння мы забіваем кепскіх землеўладальнікаў. Вам ня страшна? Ляскаюць нажы, нож аб нож». Прывчым слова «забіваем» зусім не было паэтычным тропам, яно адлюстроўвала рэальнасць.

Але яшчэ больш уражвае стаўленыне Мао, які ўсё жыцьцё любіў чытаць кнігі, да інтэлігэнцыі, у прыватнасці, да настаўнікаў. У гады «культурнай рэвалюцыі» настаўніцтва было ў літаральным сэнсе зьнішчанае як кляса. Прывчым забівалі, катавалі і зьдекаваліся з настаўнікаў і выкладчыкаў хунвэйбіны («чырвоныя ахойунікі») — у прыважнай масе школьнікі-падлёткі. Мао не хаваў, што ставіць на мэце зьнішчэнне старой культуры як такой. Ён крытыкаваў хунвэйбінаў за тое, што яны паводзяць сябе... «занадта цывілізавана».

Цікава, што, выкryваючы рэвізянізм, на чым была пабудаваная ўся кампанія «культурнай рэвалюцыі», Мао насамрэч ня быў марксістам. Ён не вывучаў працу Маркса і Энгельса. У юнацтве Мао шчыра напісаў у

адным з артыкулаў, што яго зусім не цікавіць уклад у гісторыю альбо будучыня Кітаю. Яго заўсёды цікавіў толькі ён сам і ягоны страўнік. А мільёном кітайцаў адводзілася роля быдла. Ім давалася права галадаць і ахвяраваць сваім жыццямі дзеля пабудовы камунізму пад ягонымі правадырствамі.

На загад Мао была зынішчаная пераважная колькасць храмаў у краіне (у тым ліку каталіцкіх), а таксама ўнікальных гістарычных помнікаў — у прыватнасці, разрабаваная сядзіба вялікага філёзафа старожытнасці Канфуцыя, якая служыла аб'ектам пакланення ў народзе. Амаль ва ўсіх гарадах, за выключэннем сталіцы, былі зынішчаныя гарадзкія брамы, многія з якіх ўяўлялі сабой шэдэўры сярэднявечнай архітэктуры.

Плошча Цяньанмэнь (плошча Нябеснага спакою) у Пэкіне стала выкарыстоўвацца выключна як месца пакланення Мао. Дзеля гэтага без таго вялікі пляц быў пашыраны, многія старадаўнія помнікі зьнесеныя, а ўваход у сярэднявечны «забаронены горад» праз браму Нябеснага спакою зачынены для простага народу. Затое плошча заўсёды блішчала амаль стэрильнай чысыцінёй.

Дарэчы, у барацьбе з антысанітарыем і за гігіену пры Мао зынішчылі былі амаль усіх сабак і вераб'ёў (але не пашукоў!) А вось грамадзкія прыбральныя як былі бруднымі на пачатку яго праўлення, такімі й заставаліся.

На месцы зруйнаваных помнікаў архітэктуры будаваліся прымітывныя каробкі з шэрага бетону. У самых маліёнічых і запаведных мясцінах краіны як грыбы расцілі шматлікія рэзыдэнцыі Мао з высокімі сьценамі і глыбокімі бамбасховішчамі. Часам будаўнікам даводзілася зносіць яку-небудзь гару, каб яна не замінала гаспадару любавацца панарамай краявіду.

Ля стырна дыпляматыі

Не сакрэт, што савецкая Расея ад самага пачатку свайго існаванья, ад 1920-х, імкнулася ўцягнуць Кітай у

сферау свайго ўпльву і пасъядоўна дапамагала грашым да збройі кітайскім камуністам. Фактычна, Масква дапамагла Мао прыйсьці да ўлады.

З другога боку, савецкая дыпляматыя заўёды была вельмі своеасаблівай. Нездарма міністра замежных справаў СССР Андрэя Грамыку называлі на Захадзе «Містэр Не».

Але ж Мао Цзэдун і ў сферы «дыпляматыі» пераўзышиоў сваіх савецкіх настаўнікаў.

Ён рабіў усё магчымае, каб выцягваць з СССР як мага больш грошай, узбраенняй, сакрэтай ядравай тэхналёгіі (што дазволіла КНР ужо на пачатку 1960- гадоў правесыці выпрабаваныні атамнай, а потым і вадароднай бомбай). Аднак, калі ён палічыў, што дамогся ад Масквы ўсяго, чаго хацеў, дык парваў кантакты зь ёй, каб абмежаваць магчымы падконтрольныя асаўстыю ўладу з боку паплечнікаў УКПК. А яшчэ — каб выставіць сябе адзінаасобным лідерам камуністычнага руху ва ўсім сьвеце. Цікавы эпізод адбыўся ў 1969 годзе, калі Мао паспрабаваў «даць навуку» паўночнаму суседу на высьпе Чжэнъбао (Даманска) на памежнай рацэ Ўсуры. У выніку ўзброенага

канфлікту на савецка-кітайскай мяжы тады загінулі каля 60 савецкіх вайскоўцаў і амаль 800 кітайскіх. Дыпляматычныя адносіны паміж Пекінам і Москвой на той час ужо былі разарваныя. Праз тыдзень пасля згаданых падзеяў у Пекіне раптам запрацавала «гарачая лінія». Тагачасны старшыня савецкага Саўміну Аляксей Касыгін прасіў выйсці на сувязь Мао Цзэдуна або прэм'ера Чжоў Эньляя. Апэратар адмовіўся злучыць Пекін з Москвой, а пасля чацвертага запар запыту адказаў, што ня можа прынесьці выклік ад «праклятага рэвізіяніста Касыгіна». І толькі пасля таго як на кітайскай мяжы быў заўважаны перасоўваны савецкіх войскаў, Мао заявіў, што ён «гатовы весьці дыпляматычныя размовы».

Цікава, што ўжо раней, у той час, калі Хрущчоў выконваў усе жаданні Мао Цзэдуна — ад паставак збожжа і нафты аж да балістычных ракетаў і атамных падлодак — у Кітаі публічна кляймілі кіраўніка СССР як рэвізіяніста ды ворага кітайскага народу. Мао выстаўляў сябе галоўным праціўнікам сусветнага імпэрыялізму і шантажаваў Савецкі Саюз пагрозай атамнай вайны з ЗША, цынічна вымагаючы ўсё большай дапамогі з

боку паўночнага суседа. Пры гэтым яшчэ й займаўся рээкспартам сыравіны і збожжем, якога тады востра не хапала ў СССР і КНР, у іншыя краіны!

Мэтад крытыкі й шантажу, выглядае, працуе і ў нашыя дні. Напрыклад — ва ўзаемадачыненых паміж Менскам і Москвой.

На старасці гадоў Мао, які кляўся ў няянісці да амэрыканскіх імпэрыялісташ, з радасцю прымаў у сябе ў рэзыдэнцыі презыдента ЗША Ніксана і тагачаснага памочніка ў нацыянальнай бяспечнасці Гэнры Кісінджэра. Ад іх кіраўнік КПК атрымаў максымум таго, што хацеў. КНР ня толькі ўсталявала дыпляматычныя зносіны з Штатамі, але заняла месца ў ААН замест Тайваню. Магчыма, востраў яшчэ чакае наперадзе лёс Тыбэту...

Асаблівую асалоду Мао даставяў зыдзек з амэрыканскіх гасцяў, якіх маглі паклікаць на сустрэчу з гаспадаром без папярэджання ў любы час дня іі нават уначы, а потым частаваць далікатэсамі. Ніксан і Кісінджэр захапляліся мудрасцю Мао і ягонай агромністай бібліятэкай.

Сабачая акадэмія

Апошні па часе фотарэпартаж **Андрэя Лянкевіча** перад затрыманьнем. Яго ўзялі 25 Сакавіка ў часе выкананьня прафесійных абавязкаў, зьбілі і судзяць, на аснове съведчаньня спэцназаўцаў.

Яшчэ 150 гадоў таму ў Смургонях існавала заснаваная Радзівіламі «Акадэмія», дзе дрэсіравалі мядзьведзяў. Зьвяры цешылі шляхту на забаўляльных мерапрыемствах таго часу, палохалі замежных гасцей, а Пане Каханку, калі верыць легендзе, на іх нават катаўся. Толькі для аховы мяжы іх не ўжывалі. Хоць сёньня на эмблеме Смургонскага памежнага атраду — мядзьведзь. І дрэсіруюць у Смургонях сёньня сабак для аховы мяжы.

Штогод у пітомніку кіналягічнага цэнтра Смургонскага памежнага атраду Дзяржкамітэту памежных войскаў рыхтуюць ад 80 да 100 сабак. Апроч «традыцыйнай» нямецкай аўчаркі тут гадуюць лябрадораў і бэлыгіскіх аўчарак. Працэс падрыхтоўкі службовых сабак складаецца з трох этапаў: падрыхтоўчага, асноўнага (курсу службовой дрэсіроўкі па віду службы) і трэніроўкі сабак непасрэдна ў падразьдзяленыні.

Таму, хто атрымаў «нездавальняюча» на экзамене, даецца шанец працягнуць навучаныне, па сканчэнні якога выносіцца вэрдыкт — ці годны для службы ці не. Вызначаецца прычына: кепскі зрок альбо нюх, боязь страляніны. Выбраўшых жывёл з радасцю купляюць — яны, напрыклад, зьяўляюцца добрымі вартайцамі.

Абвяргаючы стэрэатыпную думку, што службовых сабак выхоўваюць злоснымі і наркаманамі, кінолягі расправялі, што галоўнае ў навучаныні — гульнявы момант, разъвіцьцё рэфлексу. Напрыклад, калі сабака знаходзіць наркотык, то атрымлівае на некалькі хвілінай цацку. Каб умовы навучанья былі набліжанымі да рэальных, у Цэнтры пабудаваныя заля прылёту пасажыраў і чыгуначны вакзал. У сярэднім чатырохлапатыя памежнікі служаць восем гадоў.

На 3600-кіляметровай беларускай мяжы ў 2005 г. затрымалі 66 кг наркага, і псыхатрапных рэчываў і 5,5 літраў экстрактыйнага опію. У 2006 — больш за 30 кг. Але для адринікі эфектыўнасці работы сабак важна, колькі было выпадкаў выяўлення. Калі ў 2005 г. сабачы нос «паказваў» на наркакантрабанду 4 разы, то ў 2006 г. — 12 разоў. Магчыма, з часам беларускія сабакі навучанцы, як іх «калегі» з Аўстрыі, дзе кіналягічная служба найбольш развітая, вызначаць прычыну пажару — натуральнае было запальванье альбо наўмысны падпал. Таксама аўстрыйцы працуяць над тым, каб навучанцы сабак вызначаць фальшывыя грошы.

Паводле словаў кіраўніка Цэнтру палкоўніка памежных войскав Уладзімера Жалдзібіна, умовы ўтрымання сабак практична на ўзорні сусьеветных стандартаў. Так, для аналізу крэві набыта ўнікальная лябараторыя, што рэдка можна знайсці ў «чалавечых» бальніцах. У Цэнтры ёсьць радзільнае аддзяленне, дзе да познага моманту знаходзяцца сукі са шчанюкамі, у вальерах непадалёку сваляюць шчанюкі крыху сталейшыя. Хворыя сабакі накіроўваюцца ў вэтэрынарны пункт, дзе ім могуць паставіць кропельніцу альбо ў кабінэце фізіятрапіі правесыці неабходныя працэдуры.

Вялікі дзякую

Сьцяпану Г., Уладзіміру Ж., Андрушю А. зь Менска-га раёну.

Святлане К. зь Лідзкага раёну.

Барысу Ш. зь Веткаўскага раёну.

Л.Ш., Сяргею С., Ю.Б., Яну Дз., Уладзіславу І., Яўгенію К. зь Віцебску.

У.Т., Е.К., Вользе П. з Маладэчанскага раёну

Багуславу Я. з Барысаўскага раёну.

Ірыне З. з Смалявіцкага раёну.

Анатолю Л.. Віктару А., Міхайлу Б., Алене Б. з Гомелю.

Віталю А., Юр'ю Л., Міхайлу

лу Т. са Слуцкага раёну.

Валянціне М., Алене Дз., Юлій Е. з Наваградзкага раёну.

Антону Б. зь Верхнядзвінскага раёну.

Ігры Б., Георгію С., Юр'ю Н. з Аршанска га раёну.

Мікалаю Ж., Уладзімеру В., Сяргею К., Ірыне Я., Аляксею П., Генадзю С., Івану А. з Горадні.

Ёсіфу Дз. з Гарадзенскага раёну.

А.Р., Дзымітрыю К. з Мастоўскага раёну.

Анатолю Б., А. Дз. з Магілёва.

Аляксандру Ц. з Шумілінскага раёну.

Руслану К., Мікалаю Ч., Антону М. з Полацкага раёну.

І.Ш. з Браслаўскага раёну.

В.Г., Лідзія А. з Баранавіцкага раёну.

Віталю Г. з Чачэрскага раёну.

Анатолю С., Юрасю Ч. з Мазырскага раёну.

Уладзімеру Ц. з Салігорску.

Вользе Ш. з Ваўкавыскага раёну.

Юр'ю Л. са Стойпецкага раёну.

Алене Р. зь Бярозаўскага раёну.

Сяргею Х. са Столінскага раёну.

В.Ц., Віталю Ц. са Жлобінскага раёну.

Уладзімеру З., Вользе Ш., Н.Ш., Андрэю Б., Л.С.,

Уладзімеру Г., Уладзімеру К., Уладзімеру Ц., Інэ К., Аляксандру С., Сяргею Г., Радзіму Г., Генадзю Ц., Генадзю

надзю Р., Мікалаю К., Але-сю Дз., Вользе А., Але С., Ігры Х., Васілю Г., Валянціне Ш., В.Н., А.Р., Натальлі А., Алене Д., Пятра К., В.Ш., Н.Д., Міхайлу К., Васілю З., Э.К., Сяргею Г., Але Х., Ільясу Х., Т.С., Таць-цяне К., Натальлі М., Аляксандру Л., Адаму З., Юр'ю К., Г.С., Г.П., Сяргею А., Уладзімеру Р., Веры С., Святлане Ш., Ніне Ш., Святлане Р., Эле С., Святлане К., Рэгіне Б., Я.А., Дзымітру Б., Марыне З., Паўлу Л., Валеру І., Віктару Д., Мікалаю С., І.Л., Зінаідзе Б., Віктару Л., Віталю Ч., Валянціне Г., Анатолю С., Леаніду Г., Анатолю К., Тацьне Ф., Канстанціну Л., Яўгену І., Раману М., Валянціне Дз., І.З., Сяргею П., Г.Я., Генадзю Ш., В.Л., Г.Ж., А.Дз., Уладзімеру К. зь Менску.

ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ

ПІВУП "Суродзічы", УНП 190 786 828
МГД ААТ "Белінвестбанк", вул. Калектарная, 11, Менск, код 764

Рахунак ат- рымальніка	3012 206 280 014	Асабовы рахунак
---------------------------	------------------	--------------------

(прозвішча, імя, імя па бацьку, адрас)

Від аплаты			Дата	Сума
За газэту "Наша Ніва"				
Агулам				

Касір

ПІВУП "Суродзічы", УНП 190 786 828
МГД ААТ "Белінвестбанк", вул. Калектарная, 11, Менск, код 764

Рахунак ат- рымальніка	3012 206 280 014	Асабовы рахунак
---------------------------	------------------	--------------------

(прозвішча, імя, імя па бацьку, адрас)

Від аплаты			Дата	Сума
За газэту "Наша Ніва"				
Агулам				

КВІТАНЦІЯ

Касір

М.П.

**Каб
ШТОТЫДЗЕНЬ
АТРЫМЛІВАЦЬ
ГАЗЭТУ,**

дасылайце адрасы
і гроши за газэту.
Кошт на месяц —
8 тыс. рублёў.

1) Просім усіх
ахвотных чытаць
газэту паведамляць
у Рэдакцыю свае
адрасы і тэлефоны.
Гэта можна зрабіць
прав: тэлефоны:
(017) 284-73-29,
(029) 260-78-32,
(029) 618-54-84,
e-mail: dastauka@nn.by,
паштовы адрас:
220050, г.Менск,
а/с 537.

2) Просім у блянку
банкаўскага
паведамленьня ці
паштовага пераказу
дакладна
і разборліва
пазначаць адрас,
у тым ліку паштовы
індэкс і код
пад'езду.

Аліна Трукан жыве ў невялічкай вёсцы Дварышча на мяжы з Латвіяй. У «доме з галубамаляваным гаражом», як кажуць мясцовыя. Яна ўжо больш за 15 гадоў піша іконы і малюе пэйзажы для мясцовых і нават замежных цэркваў і касьцёлаў.

Андрэй Лянкевіч

СЪЦІСЛА

Беларускія мульцікі пра гербы і прымаўкі

Беларускія дзеткі неўзабаве змогуць пазнаёміцца з сэрыяй мультыплікацыйных апавяданняў пра гербы беларускіх гарадоў. Для дзяцей стужка — выдатны маляўнічы дапаможнік па вывучэнні гісторыі роднага краю. Кожнаму сымбалу — свой сюжэт. Аниматары раскажаюць як пра абласныя гарады, так і пра райцэнтры. Запачаткованы яшчэ адзін праект — прымаўкі ў анімацыйнай інтэрпрэтацыі. Пакуль у праекце толькі дзые прымаўкі, затое ўжо з субтыграмі розных моваў съвету. Чакаецца, што ўвесь анімацыйны сэрыял будзе складацца з паўтара дзесятку прымавак.

Абодва праекты вядзе аниматар Міхаіл Тумеля. Ён цяпер на піку папулярнасці — як пэдагог і як творца. Выкладае анимацию ў Pacei

і зьбіраеца ў Японію. Там яму ўзычаюць і лябараторыю, і месца дзе жыць.

Новая аўдыёкніга Уладзімера Арлова

Бэстсэлер Уладзімера Арлова «Адкуль наш род» выйшаў у CD-фармаце. Аўдыёкніту склалі здзімальныя і пазнавальнія апавяданні з гісторыі Беларусі. Сярод герояў кнігі — князі Усяслаў Чарадзей і Вітаут Вялікі, асьветнікі Эўфрасіння Полацкая і Кірыла Тураўскі, першадрукар Францішак Скарны і канцлер Леў Сапега, ваяводы Констанцін Астроскі і Ян Кароль Хадкевіч, правадыры паўстанцаў Тадэвуш Касцюшко і Каастусь Каліноўскі... Дыск мае багатае гукавое афармленне і малюнкі, што стварае ў юнага слухача

эфект прысутнасці пры падзеях, пра якія апавядаета аўтар.

Міністэрства культуры заснавала прэмію імя Дуніна-Марцінкевіча

Міністэрства культуры і Саюз тэатральных дзеячаў заснавалі прэмію імя Віцэнта Дуніна-Марцінкевіча. Экспрэктная камісія прыме рапшэнне, хто з актораў, рэжысёраў, сцэнарыстаў, драматургаў ці творчых калектываў варты гэтай узнагароды, прысьвечанай 200-годзьдзю з дня нараджэння заснавальніка новай беларускай літаратуры, прафэсійнай драматургіі і тэатру. Прэмія будзе ўручаная на ўрачыстым вечары, прысьвечаным Міжнароднаму дню тэатру, які адбудзеца 27 сакавіка ў Нацыянальным архітэктурна-історычным комплексе імя

Янкі Купалы.

N.R.M. падняў залю ў Берасьці

21 сакавіка ў вялікай залі Дому культуры прафсаюзаў пры афіцыйнай арганізацыі праз Берасьцейскую абласную філармонію N.R.M. адбыграў канцэрт. Залі на 650 месцаў была запоўненая цалкам. Зь першай песьні цяжкія акорды гітараў паднялі ўсіх з крэслau. Пірэдняй некалькі шэрагаў залі пераўтварыліся ў супрэсіўныя танцілляц. Адміністрацыя Дому культуры ды міліцыяне не забаранялі махаць бел-чырвона-белым сцягам, крычаць «Жыве Беларусь!». Лідер N.R.M. Лявон Вольскі паабяцаў вярнуцца ў Берасьце восеньню.

Паводле радыё «Свабода», «Тузін Гітоў», «Звязда», Белтэлерадыёкампанія, БЕЛТА

Лекцыя Латышонка ў Берасьці ў памяць пра Асобы атрад БНР

Святкаванье 90-й гадавіны абавязчэння БНР у Берасьці началося з публічнай лекцыі пра генэрала Станіслава Булак-Балаховіча і яго войска, якую прачытаў вядомы беларускі гісторык з Польшчы прафесар Алег Латышонак.

Лекцыя выклікала вялікую цікавасць у мясцовай інтэлігенцыі, моладзі і студэнтаў—гісторыкаў — паслушаць выступ дасьледчыка, які спэцыяльна займаўся дасьледаваньнем у польскіх архівах гісторыі беларускіх вайсковых фармаванняў, прыйшло каля вясмы дзесяткі чалавек, у той час калі організатары спадзяваліся на чалавек сорак.

Падчас лекцыі адбылася прэзентацыя шматлікіх унікальных архіўных фатаздымкаў, звязаных з жыццём і дзеяньнем С.Булак-Балаховіча (сёлета — 125 гадоў з дня яго нараджэння), за яго сям'ёй і яго войскам.

Таксама ўдзельнікі імпрэзы пабачылі ўнікальны 10-хвілінны фільм-хроніку, знятую ў час, калі Асобы атрад БНР ваявіў супраць Бальшавікоў у Эстоніі. Уласна з эстонскага латысіска—савецкай мажы атрад ген. Балаховіча ў колькасці каля 700 чалавек перадысцілікаваўся праз Дзвінск на пачатку сакавіка 1920 г. у Берасьце.

Як адзначаў А.Латышонак, Берасьцейская крэпасць — гэта месца фармаванья беларускага войска. І там павінна захоўвацца памяць пра гэтае войска і яго начальніка — генэрала Булак-Балаховіча. Было гэта аздынае дзеянае беларускага войска на той час. Больш за тое, як адзначаў сп. А.Латышонак, толькі на занятых арміяй генэрала Балаховіча тэрыторыях Палесься ў гарадах і мястэчках была створаная мясцовая беларуская ўлада, якая кіравалася ідэаламі БНР.

Дзеяньні генэрала Балаховіча, Асобага атраду БНР, які ён узнаўчыў, яго Палескі паход увесень 1920 году — гэтыя старонкі гісторыі пакуль застаюцца маладасьледаванымі і для большасці беларусаў малавядомыя, вакол іх створаны і падтрымліваюцца шматлікія міты. Тому гэтая лекцыя была адным з кроакў для знаёмства берасьцейцу з уласнай, такой няпрастай гісторыяй часу змаганьня за дзяржаўнасць і незалежнасць Бацькаўшчыны.

Пасля лекцыі ўсе ўдзельнікі атрымалі памятную паштоўку з генэралам С.Булак-Балаховічам, выпуск якой прымекаваны да 90-й

гадавіны БНР (яна — першая з сэрыі заплянаваных паштовак, якія мяркуеца прысьвяціць берасьцейцам — дзеячам БНР). Затым адбылося ўскладанье вянкоў на «Балахоўскіх могілках», разъмешчаных у берасьцейскім мікрараёне Рэчыца, дзе пахавана больш за пайтысчы жаўнеру, большасць з якіх — невядомыя. Былі запаленыя зынчы, адбылася кароткая малітва ў памяць пра тых, хто аddyў сваё жыццё за волю Бацькаўшчыны.

Ігар Бараноўскі, Берасьце

Абаронім краму «Рыба»

Зварот да дзеячай культуры і мастацтва!

Як вядома, у эшэлонах улады існуе план пераўтварэння цэнтра сталіцы ў камэрцыйную турыстычную зону. Яго рэалізацыя значыць звышчынне старой інфраструктуры і перамены ў стылі жыцця гараджан. Адной з першых у сьпісе аб'ектаў урбаністычнай реформы значыцца вуліца Карла Маркса.

Згодна з пляном рэканструкцыі будучы перароблены пад банкі, дарэгія рэстараны і кавярні ўсе першыя паверхі будынкаў, якія знаходзяцца на згаданай вуліцы. Пад патэнцыйную пагрозу трапляе таксама крама «Рыба» (вул. Карла Маркса, 26).

«Рыба» — гэта ня толькі цудоўны помнік архітэктуры і дызайну першых пасыльваенных часоў (хол крамы аздабляюць высакаяканская фрэскі з выявамі дарункаў мора і акаіну). «Рыба» — культавае месца беларускай культурнай тусоўкі, менскі «Сайгон».

Тут сустракаюцца студэнты, прадстаўнікі андэграўду, тэатралы, працоўныя. Дзякуючы ніzkім цэнам і добрай працы супрацоўнікі крамы створаная дзіўная атмасфера камунікацыі, якая ў сваю чаргу гальванізуе працэс творчасці.

Сёння над «Рыбамі» навісла патэнцыйная пагроза закрыцця.

Мы заклікам літаратараў, мастакоў выратаваць адну з фабрык беларускай культуры — прысьвяціць краме або прадстаўнікам севету рыб твор мастацтва або літаратуры. Вітаюцца любыя формы творчасці (верш, філязофскі эсэз, карціна, песня або іншы музычны твор). Тварыце і дасылайце нам нашыя шэдэўры.

У пачатку траўня будзе выдацься зборнік з творамі, прысьвяченымі краме «Рыба». У выніку пагрозы закрыцця крамы зборнік становіле салідным аргументам у абарону аб'екту як помніка сучаснай культуры. Не дамо пераўтварыць краму «Рыба» ў чарговы рэстаран «Абрыкос» або парфумавую краму

«Звезда» — месцы, дзе калісьці былі даступныя кавярні, а цяпер элітныя дарагі ўстановы.

Абаронім нашу культурную спадчыну!

Зыміцер Плян (паэт), Макс Вільветаў (кампазытар), Зыміцер Вішнёў (паэт, мастак), Ярыла Пішанічны (паэт, кампазытар), Лёлік Ушкін (літаратор)

Вашыя творы можна дасылаць да 1 траўня на адрас: Мінск 220030 а/я 34; Кантакты: leuhkin@yandex.ru i banker_dvd@mail.ru

Зварот Рады ТБМ

Існаванье ТБМ знаходзіцца пад пагрозай.

Паважаныя грамадзяне Рэспублікі Беларусь!

З 24 красавіка 2008 года ўстуپае ў моц Указ Прэзыдэнта Рэспублікі Беларусь № 533, у адпаведнасці з якім памер аренданай платы для большасці грамадзкіх недзяржаўных арганізацый, якія не займаюцца камэрцыйнай дзейнасцю, непамерна павышаецца. Гэты Указ закране і ТБМ. Так, напрыклад, толькі за памяшканне, якое займае ТБМ па вул. Румянцава, 13 у Мінску, трэба будзе плаціць 846,5 єўра у месец.

Такім чынам, у нашай краіне можа спыніць сваю дзейнасць больш за 1000 грамадзкіх арганізацый, што ствараюць сёньняшнюю грамадзянскую супольнасць. З гэтай нагоды мы звяртаемся да вас, шаноўныя прыхільнікі роднай, матчынай мовы з просьбай аб дапамозе.

Першое — гэта ахвяраваны. Калі 5000 чалавек ахвяруе на дзейнасць ТБМ тысяччу рублёў кожны месяц, то мы можам існаваць і ў гэтых умовах. Наш рабочак: № 3015212330014 у Гардырэакцыі ААТ Белінвестбанку, код 764.

Другое, вельмі просім вас на-кіроўваць у органы дзяржаўнай улады лісты з патрабаваннем захаваць паніжальны кафіцыент 0,1 за 1 кв. м. на аплату аренды за памяшканне для ўсіх недзяржаўных і некамэрцыйных грамадзкіх арганізацый, якія дзейнічаюць на абсягу нашай краіны.

Прынята на пасяджэнні Рады ТБМ 16.03.2008 г.

Фата konkurs да Міжнароднага дня зямлі — 2008

Пасольства ЗША ў Рэспубліцы Беларусь запрашае фотааматаў узяць удзел у конкурсе, прысьвечаным

Міжнароднаму дню зямлі, які адзначаецца 22 красавіка 2008 г. Дзень зямлі мусіць яднаць людзей плянэты ў справе абароны навакольнага асяродзьдзя. Паводле традыцыі, у гэты дзень усе ахвотныя бяруць удзел у добраўпамяцаванні і азелянені сваіх двароў і вуліц, а таксама ў розных мерапрыемствах, скіраваных на прыцягненне ўвагі грамадзкасці да праблемы навакольнага асяродзьдзя.

Да ўдзелу ў конкурсе запрашаюцца фотааматары. Кожны аўтар мае права пратрансфераваць на конкурс ня больш за пяць прац, што адлюстроўваюць тэматыку конкурсу. Прымаюцца толькі фатадымыкі памерам ня менш за 20x30 см.

Усе працы мусіць быць падпісаныя аўтарам з пазначэннем на зваротным баку прозвішча, імя, імя па бацьку, назвы працы, году стварэння. Работы мусіць суправаджацца заполненай анкетай удзельніка конкурсу.

Працы на конкурсе можна адправіць простай бандэрольлю ў трывалым кардонным пакункунку, каб пазбегнуць пашкоджання фатадымыкі пры перасылцы.

Адрес для перасылкі бандэроляў: аддзел інфармацыі, аддакні і культуры Пасольства ЗША ў Рэспубліцы Беларусь, вул. Герцена 2-А, г. Мінск, 220030, Беларусь. Працы на конкурс прымаюцца да 14 красавіка 2008 г. (уключна). Паштовыя адпраўленні мусіць быць датаваныя не пазней за 10 красавіка 2008 году. Даведкі праз т.: (017) 217-04-81.

• • • • • • • • • • • • • • •
 «НН» з радасцю друкуе ў газэце і на сایце www.nn.by чытацкія лісты, водгукі і меркаванні. З прычыны вялікага аб'ёму пошты мы не можам пацьвярджаць атрыманьне Вашых лістоў, на можам і вяртаць неапублікованыя матэрыялы.

Рэдакцыя пакідае за сабой права рэдагаваць допісы. Лісты мусіць быць падпісаныя, з пазнакай адрасу. Вы можаце дасылаць іх поштай, электроннай поштай ці факсам.

Наш адрес:
 а/с 537, 220050 Мінск.
e-mail: nn@nn.by. **Факс:** (017) 284-73-29

Дзень нямецкай арміі

Уладзімер Някляеў.

Урывак з аповесці*.

З самай раніцы 23 лютага, у Дзень нямецкай арміі і вясенна-марскога флётуту, сонца пачало так прыпякаць, нібы яно ўзыходзіла не над паўночным паўшар'ем, дзе самая зіма, а над паўднёвым, дзе разгар лета, і дзе цяпер нейкі мурин прыснуў з разяўленым ротам на сьпіне пад пальмай, чаекаючы, пакуль яму ў рот банаў упадзе. Глябальнае пацяпленне, расцякаючыся па зямлі водамі расталых ледавікоў, не абмінула і балоцісты куток на ўскрайку Эўропы, дзе Эўрасаюз, каб яму чысьцей дыхалася, наклаў табу на правядзенне хоць якой-небудзь мэліярацыі. Заліпілі плякатамі ўсе слупы пры дарогах: «Беларусь — лёгкія Эўропы!» — а ты жыві тут і тапіся ў багнах, як прадзеды тапіліся. Ды яшчэ плякаты тыя нейкія страхотныя, чырвона-зялённыя. Мастаку, мусібіць, хацелася, каб тое, што ён намаляваў, нагадвала кроху дрэва ў лёгкіх чалавека, а выглядае на рак.

«Трэба рабіць нешта з гэтым пацяпленнем...» — падумаў, прабегшы паўзу слупы з рэкламай раку свае штранішня дзесяць вёрстаў, прэзыдэнт Беларускай Народнай Рэспублікі Але́сь Лукашэнка, але падумаў проста па звычы думаць, разумеючы, што нічога з гэтым зрабіць ня можа. Як, дарэчы, і шмат з чым іншым... И ўспомніўшы пра гэтае шмат што іншае, ён, стоячы пад душам, а пасля голячыся і гледзячы ў люстэрка на свой яшчэ малажавы, але ўжо прыкамечаны складкамі клопатаў, узараны баразёнкамі стомы, твар, усё намагаўся зачапіцца за нейкую іншую, больш істотную, чым згадка пра глябальнае пацяпленне, думку, ды нічога ні за што не зачаплялася, кропелькамі скандэнсаванай пары сцякала па люстэрку, у якім прэзыдэнту ці не ўпершыню ў жыцці раптам ня глянуўся вусаты, з прытухлымі вачымі мужчына ў гадах, і ён спытаўся ў яго жорстка, як пытаваўся звычайна ў тых, каго лічыў людзьмі не на сваіх месцах: «Ты чаму, Але́сю, не мурын?»

«Сыходзіць пара... — думаў ён па

дарозе ў рэзыдэнцыю. — У вёску зъехаць, трусоў разьвесыці... Ці пчол, зь іх мёд... А з трусоў футра, мяса... Яно, бадай, выгадней, чым мёд... И ўсё ж пчолы лепш, трусы гадзяць многа. Жуюць і гадзяць, жуюць і гадзяць... Зрэшты, як і людзі... Але ж не людзей разводзіць, бо што зь іх, зь людзей?...» У люстэрачку над ветравым шклом усплыў раптам замест твару кіроўцы заўсёды незадаволены, нібы пчоламі пакусаны, твар прэм'ер-міністра, які сыпець і бачыць сябе прэзыдэнтам, і выпадковая думка пра сыход, пастукаўшыся ў браніраванае шкло лімузіну, які нібы ў лібірыйніце круціць ў вузеньях вулках Вільні, выпадковай пчалой адляцела ў выпадкова родную вёску.

«Трэба пераносіць сталіцу... — у катары раз тужліва згадаліся прэзыдэнту шырачэзныя вуліцы Менску. — Ня ў Менск, дык у Магілёў. Ці ў Пінск, там трошки... Ды як перанясеш, калі і прэм'ер-мініstar, і ўся гэтая вечна галодная зграя, якую ён прыкормлівае і называе нацыянальной элітай, у адзін голас: «Тут наша сэрца... душа... памяць...»

Прыдумалі: у Вільні пахне гісторыяй. А ў Менску чым?.. Паўсюль нармальная пахне, пакуль каналізацыю не праправе.

— Скажы, выбраўшыся з гаўна, нехта сам, з уласнай волі ў гаўно вернецца? — спытаў ён ахоўніка, які, як толькі пад'ехаў да рэзыдэнцыі, скочыў зь пярэдняга сядзеньня лімузіну адчыніць перад ім заднія дзвіверы, і ахоўнік адказаў, у струнку выцягнуўшыся:

— Ніяк не, спадар Прэзыдэнт! Ніхто і ніколі!

«З гэтым ніяк не таксама нешта рабіць трэба, як і ўвогуле з упльвам расейшчыны...» — думаў ён, ідучы да свайго кабінету і зноў жа, як і ў выпадку з глябальным пацяпленнем, разумеючы, што нічога з гэтым зрабіць ня зможа. Калі ня будзе ўплыў пасейшчыны, дык будзе ўплыў пальшчызны, калі не пальшчызны, то нямеччыны... Хоць, канечнече, найстрашнейшы, як глябальнае пацяпленне, зь якім нічога не паробіш, уплыў амэрыканшчыны. Перад кабінетам ён нават спыніўся ад нечаканай думкі: «Можа, таму амэрыканцы і не падпісваюць міжнародныя

90-годзьдзю БНР прысьвячаецца

пагадненыні аб барацьбе з пацяпленнем?..»

У прыёмнай зь незадаволеным, нібы пчоламі пакусаным, тварам, прэзыдэнта чакаў прэм'ер-мініstar.

— Мы дамовіліся а восьмай, а цяпер амаль чвэрць на дзявятую...» — не павітаўшыся, каб падкрэсліць, што ён губле дзяржаўны час, задраў галаву да гадзінніка, зробленага пад люстру на столі, прэм'ер, і прэзыдэнт замест таго, каб сказаць тое, што хацеў: «А на... я на цябе, як муха на люстру!» — сказаў: «Выбачай, Зянон Станіслававіч, Буш тэлефанаваў, табе прывітаныне...» — на што прэм'ер, зірнуўшы ўжо на свой гадзіннік, спытаў недаверліва:

— У гэтую пару?..

— Бяссоньніца ў яго. Sleeplessness, — паспрабаваў выпупіць, наколькі здолеў, вочы прэзыдэнт, і твар прэм'ера стаў яшчэ болей незадаволены:

— Колькі з вамі ні дамаўляйся, а вы ня можаце без ангельшчыны!

Памочнік прэзыдэнта, адчыняючы дзвіверы ў кабінет, пераглянуўся з сакратаркай і ўсіміхнуўся.

— Дык Оксфард, — нібыта павінаваціўся прэзыдэнт, рушыўшы да дзярвярэй свайго прэзыдэнцкага кабінету і не прапускаючы паперадзе прэм'ера, які займёў апошнім часам звычку праскокаўшы у дзвіверы першым. Ну, нібыта, як яно паўсюдна водзіцца, госьць перад гаспадаром, а насамрэч дэмантструючы, што якраз ён у хуткім часе і будзе тут гаспадарыць. Ды ня ведае ён, гэткі бордзы, што хуткія часы наступаюць іншым разам зусім ня так хутка, як не каму хочацца.

Прэзыдэнт сеў за свой вялізны рабочы стол, хоць мог сесьці за меншы, бяседны. Але прэм'ера трэба было трывамаць на адлегласці.

— І на храна я ў тым Оксфардзе чатыры гады рэвэрсанам вучыўся? — нібыта ў самога сябе спытаў, сеўшы за стол, прэзыдэнт. — Хапіла б Маскоўскага ўніверсітэту, хіба не?

Прэм'ер падціснуў і без таго вузкія вусны:

— Каб лаяцца, як вы лаецесь, хапіла б.

Даць бы яму па лупах!..

Лукашэнка не любіў Пазьняка яшчэ з тых часоў, калі разам яны былі дэпутатамі Сойму, і Беларусь была парламэн-

* Цалкам аповесць можна будзе прачынцца на сایце <http://nekliaev.by>

цкай рэспублікай. У эканоміцы тады, найперш праз тое, што разваліўся Савецкі Саюз, паўсталі сур'ёзныя праблемы, па-сутнасці, крыйсі, які выкінуў на вуліцы натоўпы людзей, гатовых зьнесцы ўладу, як паводка трэску. Соймаўцы зь перапуду нават на паседжаныні перасталі хадзіць, разъбегліся і пахаваліся па норах, як мышы. І так бы яны, можа, і адседзеліся б там, дзе пахаваліся, калі б не памылка сыпікера Пазняка, які змусіў дэпутатаў сабрацца ў Сойме пад пагрозай перасылду за зраду Айчыне. «У выпрабавальны для Айчыны час кожны з нас павінен усё зрабіць...» — ледзянім, замагільнім голасам адкрыў ён паседжаныне, наганяючы на соймаўцаў, ніхто з якіх ня ведаў, што ж ён павінен зрабіць, амаль жывельны жах, што і скарыстаў Лукашэнка. Паслухаўшы двух дэпутатаў, якія выступілі пасля Пазняка і адзін зь якіх, старшыня Звязку палякаў, за-клікаў, каб уратавацца, да аб'яднанья з Польшчай, што, маўляў, гістарычна абумоўлена, а другі, старшыня Славянскага сабору, прапанаваў, выклікаўшы нават у набітай страхамі залі перабежкі съмяшкоў, аб'яднанца з Расеяй, што таксама гістарычна абумоўлена, Лукашэнка трэцім, бо першым ці другім было б зарана, а чацвертым запозна, сам, не напрасіўшы слова ў сыпікера, падышоў да трывуны Сойму.

— Я вам скажу, што трэба рабіць! Трэба краіну, у якой размытая, слабая вярхоўная ўлада толькі балбоча і ні за што не адказвае, ператварыць у дзяржаву з монай ўладай, якая адказвала б за ўсё! Дзеля гэтага прапаную парлямэнцкую рэспубліку зрабіць прэзыдэнцкай — і ўсю адказнасць улады перад народам я, дэпутат Сойму, старшыня нацыянал-дэмакратычнай партні Алеся Лукашэнка, гатовы ўзяць на сябе!..

Усё астатніе было ўжо справай нацдэмакскіх палітэхнолягій. Праз гадзіну на плошчы 25 Сакавіка перад будынкам Сойму стаяў, штохвіліна распухаючы, запаўняючы і плошчу, і прылеглыя да яе вуліцы, натоўп з транспарантамі «Далоў балбатуноў!», «Даеш прэзыдэнцкую рэспубліку!», «Лукашэнка — прэзыдэнт!», і як Пазняк ні ўпіраўся, як ні даводзіў, што інстытут прэзыдэнцства ня ўпісваеца ў гістарычны канцэкт, у палітычную культуру Беларусі, як ён, губляючы ўладу, ні палохаў дэпутатаў, што пры аслабленай эканоміцы прэзыдэнцства можа стаць дыктатурай, Сойм унёс зъмены ў

Канстытуцыю, яшчэ ў 1918 годзе зъялпленую дэпутатамі цалкам пад саміх сябе, і прызначыў прэзыдэнцкія выбары. Пазняк прайграў іх Лукашэнку на вылёт, і прэм'ерам стаў толькі таму, што права прызначыць прэм'ер-міністра Сойм, які Лукашэнка ні ламаў яго праз калена, усё ж не аддаў прэзыдэнту, а пакінуў за сабой.

Пазняка, які быў гэткі ж амбітны, як і Лукашэнка, ні пасада прэм'ера, ні статус другой асобы ў краіне не задавальнялі, і ён прагнў рэванш. Дзеля гэтага ён раскалоў нацдэмакрэту, утварыўшы з раскольнікаў хрысьціянска-дэмакратычную партню, якая, трэба сказаць, даволі хутка стала ня менш упльывовай, чым нацыянал-дэмакратычнай, на што і рабіў Пазняк галоўную стаўку ў будучых прэзыдэнцкіх выбарах, да якіх яшчэ ой-ёй-ёй колькі часу, а яму здаецца, што яны ўжо заўтра. І яшчэ яму здаецца, што ўжо заўтра — боскае прышэсце.

— Сядай, — сказаў прэзыдэнт. — Кідаем на пальцах. Раз, два, тры...

Прэм'ер сеў, крутнуў галавой.

— Давайце мы хоць адну справу ня пальцамі, а галовамі, па-дзяржайнаму вырашым... Што мы робім 25 Сакавіка? Народны сход адкрываеце, зразумела, вы. Але кто і зь якім выступае дакладам?..

— Нямецкі амбасадар, — хрумснуў пальцамі прэзыдэнт. — Ён запрасіў цябе, дарэчы, сёньня ўвечары на п'янку?.. — І ўбачыўшы, як прэм'ер і ад жарту ягонага, і ад хрумstu пальцаў ягоных съязла, зъняў пінжак і паставіў руку локцем на стол. — Што ж, калі ня хочаш на пальцах, давай на руках. Я кладу цябе — я даклад чытаю, ты мяне кладзеш — чытасш ты.

Прэм'ер, каб не займацца армрэслінгам, хоць і не вядома яшчэ, хто б како паклаў, дэманстратыўна адсунуўся ад стала:

— Вашыя жарты...

Ужо расшпіліўшы гузік кашулі і за-касаўшы рукаво на правай руці, прэзыдэнт адкасаў рукаво, зашпіліў гузік.

— Ведаеш, што я даўно хацеў склаць табе, Зянон Станіслававіч, ды ўсё не выпадала?

— Што?

— Нівесела з табой.

Падвісла паўза... Прэм'ер хіснуўся ўзд-уперад на крэсльле:

— Затое з вамі не засумуеш.

Прэзыдэнт апранаў пінжак і спытгаў, хоць і ведаў, што прэм'ер-міністар мае на ўзвес:

— Ты пра што?

— А хоць бы пра Дзень нямецкай арміі... На словах вы ня супрацьбылі, каб немцы ў Смаленску вайсковы парад правялі, а на паперы дали адкуп. І пасля пытаецца, ці запрасілі яны мяне на прыём? Дык вось, не запрасілі! На прыём з нагоды афіцыйнага съята Нямеччыны нямецкая амбасада ў Беларусі не запрашае беларускага прэм'ер-міністра! Вы разумеце?..

Лукашэнка, вузлом гальштука зацягнуты ў гарнітур, лысаваты і гладка паголены, уважліва глянуў на зацягнутага вузлом гальштука ў гарнітур, лысаватага і гладка паголенага Пазняка.

— У цябе дома няма чаго зъесць?..

Прэм'еру, здалося, дух заняло.

— А мяне запрасілі! — ня даў яму прадыхнуць прэзыдэнт. Уяўляеш: я ім — адкуп, а яны мяне запрашаюць! Вось што значыць быць прэзыдэнтам, а не прэм'ерам, ці кімсьці яшчэ! Першым, а не другім ці трэцім!.. Гэта раз. А два: на словах я ня супрацьбылі — і слова не адныя немцы пачулі. Я для таго і сказаў іх, каб яшчэ нехта пачуў. І тэлефануе мне заўчора Пуцін: як ты там, маўляў, жывы-здравы? Клюшкай махаеш, шайбы кідаеш? Дык не закінь, кажа, ня ў тия вароты. Я дурнем прыкідваюся: у якія ня ў тия?.. І тады ён наў прост: будзе ў вас дваццаць трэцяга лютага нямецкі парад — ня будзе ў вас дваццаць чацвертага лютага расейскага газу! Перакрыем!.. Між іншага, не па-расейску месяц называў, февраль, а па-беларуску, люты, каб да мяне глыбей дайшло. Паліглёт гэбісці...

Пра размову Лукашэнкі з Пуціным Пазняк ня ведаў, пачуў пра яе толькі цяпер — і тут ужо не да таго было, каб на дурных жарты прэзыдэнцкія кры́даваць.

— Ды не перакрыюць яны, не ўпершыню палохаюць! А нават і перакрыюць, дык што? Па такой зіме народ ня зъмерзыне, а прамысловасць... Такая прамысловасць, як у нас, можа і пастаяць. Так што эканамічна — страты мінімальныя, затое палітычна... — Пазняк, упёршыся локцямі ў стол, нахіліўся да Лукашэнкі. — Людзі яшчэ люцейшымі да маскалёў стануць, прамаскальскія партні, усялякія саборы славянскія абрывінці... — І тут жа скінуў локці са стала. — Толькі ня будзе гэтага. Бо што маскалям прадаваць, апрач нафты ды газу? На адным гэтым яны і трываюцца.

— На гэтым-то на гэтым, — згадзіў-

ся Лукашэнка. — Але ня ведаеш ты рускіх, Зянон Станіслававіч. Ня любіш, а таму і ня ведаеш. Рускія табе ня немцы, каб любое палітычнае рашэнне эканамічнае пралічваць. Рвануць кашулю на грудзях: «А, бля!..»

Прэм'ер паморшчыўся, але другім разам звяртаць увагу прэзыдэнта на ненарматывную лексыку ня стаў.

— Гэта тады, калі ў іх кашулі зрабенныя ды паркалёвыя былі, яны на грудзях іх рвалі, бо не шкада. А цяпер, калі ад Hugo Boss ды ад Versace...

— Во на мне ад Hugo Boss. Думаеш, не рвану?

— Вы?

— Я.

— Не. Дый вы ня рускі... Вы і размаўляеце па-руску нават горш, чым па-кітайску.

— Хіба?

— Дзеяце, гэкаеце... І эр у вас зацвярдзелае, ніколі мяккае ня скажаце.

— А ты сам скажы... Ну скажы: Тве-р-рь... — Пазыняк ня стаў казаць, і Лукашэнка ўздыхнуў: — Тыр-дым-город-Магілёў... А недалёка ж, здавалася б, ад Рассе... — І раптам ён крута зъмяніў кірунак размовы, як рабіў заўсёды, калі размова рабілася для яго нявыгаднай. — Затое я не прыцягнуў з сабой у Менск, як Пуцін піцерскіх у Москву, нікога з магілёўскіх. Апроч жонкі. Хоць пра жонку маю Пуцін, ведаеш, што мне скажаў? Жонку з Магілёва, кажа, вывезьці можна, а вось Магілёў вывезьці з жонкі...

Прэзыдэнт паглядзеў на прэ м'ера, нібы нечага чакаючы, але нічога не дачакаўся, хоць таго падмывала сказаць: «Ды гэта ён не пра жонку тваю, што яму твая жонка, а пра цябе самога...»

Пазыняк быў заходнікам і недалюбіўся на толькі Магілёўшчыну, але і Віцебшчыну, і Смаленшчыну — увесь беларускі ўсход, дзе людзі, колькі маскалі ў прамінных стагодзьдзях крыві ім ні пускалі, усё адно як альлаголікі да пляшкі, паталягічна цягнуліся да Масквы, у чым бачылася Пазыняку найбольшая небясьпека для ўсяго, што ёсьць беларускае. Ён сам заўважаў часам, што, як у магілёўскіх ці ў смаленскіх любоў, так у ім нянявісьць да Масквы блізкая да паталёгі, але лічыў, што, калі ўжо мець нейкія псыхічныя адхіленыні, без якіх не бывае палітыка, дык мець адхіленыні антырасейская, а не якія-небудзь яшчэ. Напрыклад, антыбеларуская, якія, што парадаксальна, віхурацца недзе ў падсвядомасці, а

іншым разам і сьвядома ўзынікаюць у галаве прэзыдэнта Беларусі. Скуль яны там, як і ад каго пакрыёма перакінуліся — Бог ведае... Але яны ёсьць, гэта хіба нармальна? Пазыняк біўся за тое, каб не было на версе ўлады чалавека, якога раздражняе ў Беларусі беларускае, на што і рабіў ён акцэнт на мінультых прэзыдэнцкіх выбарах — і зрабіў памылку. Чым больш распавяддаў ён пра антынацыяналізм ў зядным лідеры нацдэмаў, даводзіў, што той ня можа быць беларускім прэзыдэнтам, тым больш гэта выклікала цікавасці да ягонага суперніка, дадавала яму папулярнасці. Асабліва паслья таго, як Лукашэнка на Буйніцкім полі пад Магілёвам, у літаральным сэнсе ў чыстым полі пад чыстым небам склікаў сход нацдэмаў, і людзей на tym полі было, як травы, і Пазыняк ганаровым госьцем на партыйныя зьезд звязаўся, бо ня мог адмовіцца ад запрашэння, інакш Лукашэнка не прамінуў бы звязнаваціць яго ў непавазе да партыі, якая здабыла для Беларусі волю і незалежнасць, і яны ўдвох, два кандыдаты ў прэзыдэнты, сели ў чыстым полі за стол, засланы бел-чырвона-белым, як сцяг, абрусам, на якім чамусці ляжала лапата, і подлы Лукашэнка ўстаў і нечакана спытаў ва ўсіх, ці даваць Пазыняку слова, калі, па-першае, усе неаднойчы чулі, што сьпікер Сойму пра яго, старшыню нацыянал-дэмакратычнай партыі, распавяддае, а, па-другое, слова — пустое, калі няма за імі дзеяньня, учынкаў... і тут Лукашэнка ветліва папрасіў ганаровага госьця падняцца, і двое бамбізаў, падобных на далакопаў, аднеслы стол, які, аказалася, стаяў на дошках, што накрывалі яміну, магілу... і над той магілай Лукашэнка пачаў клясьціся ў любові да крэўнай зямлі, у съятой вернасці Беларусі і яе народу, а калі, маўляў, хоць слова з таго, што выдумляе пра яго Пазыняк, праўда, дык ён, Алець Лукашэнка, гатовы ёсьці зямлю!.. і вось, калі ласка, лапата, бо такога злыдня, якім Пазыняк яго малюе, таго ворага Беларусі жывым пакідаць нельга, ён бы ні за што не пакінуў!.. і, ткнуўшы ў руку Пазыняку лапату, Лукашэнка скочыў у магілу, лёг там, тэлекамэрэ паказвала на ўсю краіну, як ён глядзеў, нібы замучаны съяты, у вясільковыя беларускія нябёсы, а Пазыняк стаяў над ім з лапатай, вар'яцеючы, ня ведаючы, што рабіць: ня скідаўшы жа яму, хрысыцяніну, магільную зямлю на жывога чалавека...

«Твай проблема ў тым, — кінуўшы

лапату, казаў ён самому сабе, — што ты археоліг: умееш толькі раскопваць, а закопваць — не». Але колькі разоў потым ён — дый ня ён адзін — пашкадаваў, што не закапаў!.. І колькі разоў паслья той жа Лукашэнка пытается зъедліва: «Шкадуеш, што не закапаў?.. Шкадуеш! Толькі позна, позна...»

А ўсяго ж гэтага магло ня быць. Хоць ці мала чаго магло ня быць, а яно ёсьць. Самой БНР магло ня быць, а была б якай-небудзь БССР, калі б...

— А калі б ты быў жанаты і Пуцін табе пра тваю жонку гэтак сказаў, ты што б зрабіў? — адараўш Пазыняка ад успамінаў Лукашэнка. — Даў бы ў пысы?

— Я не жанаты.

— Я кажу: калі б быў.

— Мая жонка ня можа быць і ня будзе з Магілёва.

— Чаму?

— Ня можа і ўсё. Проста ня можа. Прэзыдэнт пачухаў лысіну.

— Ня можа... Фаталіст ты нейкі... Я вунь наагул ня думаў, што ў мяне жонка можа быць, а яна ёсьць. І файнай, скажу табе, жонка. Дзе мы зь ёй ні зъяўляемся — паўсюль фурор. Усе на-выперадкі бягуть рэнку цалаваць... Да ўсяго — разумніца. Гэта яна, калі хо-чаш ведаць, магілу прыдумала.

— Якую магілу?

— У якую я скочыў, каб ты мяне закапаў... Паміж намі, яна мяне тады папраўдзе закапаць хацела, з мэдсяст-рой застукала... А выйшаў які піяр! Я пытаю паслья: калі б не мэдсястра, ты б хіба да такога датумкала?.. Прызнала, што не — і дараўала. Разумніца...

Калі Лукашэнка пачынаў казаць пра жонку, ён рабіўся амаль да сълёз сэнты-мэнтальным, разъмякчаўся, дабрэй — і Пазыняк паспрабаваў не ўпусціць момант.

— Дык дамовіліся: вы сход вітаеце, а я даклад чытаю. Канцэпцыя ягоная палягае на дапушчэнны...

На вачах расчуленага прэзыдэнта сълёзы высаходзі, не набрыняўшы.

— Калі гэта мы дамовіліся?..

Пазыняк нібы не пачуў пытаньня.

— ...на дапушчэнны: што было б у выпадку, калі б не было БНР ...

— А тое самае і было б! — гэтым разам рэзка, без ніякіх сантымэнтаў перапыніў яго Лукашэнка. — Тая ж самая Беларусь, тая ж людзі, толькі ты ў мяне прэм'ерам ні за што б ня быў!..

Задзіска: прыдуманыя сутарам імены пэрсанажаў аповесці могуць выпадкова супадаць з іменамі рэзальных людзей.

Плошча Нябеснага Спакою

Працяг са старонкі 15.

Яны ня ведалі, што добрая палова тых кніг была нарабаваная падчас культурнай рэвалюцыі.

«Дакладна як пры Гітлеры»

Мао вельмі любіў плаваць, часам рабіў нават публічныя заплыўы па рацэ Янцзы. Пры ім шмат было збудавана па ўсёй краіне басейнау, у тым ліку ў сельскай мясцовасці. Але будаваліся яны толькі для аднаго чалавека — на той выпадак, калі правадыру раптам захочаща паплаваць. Прычым вада ў басейнах павінная была заўсёды заставацца цёплай, таму на падаграваньне яе круглы год ішло дэфіцытнае паліва.

Пры гэтым Мао чамусыці не любіў мыщца і чысьціць зубы. Ён любіў, калі яго абіцралі мяккім ручніком наложніцы, якіх у яго заўсёды было шмат. Іх выбіраў ён сам сярод тэатральных артыстак. (Мао любіў традыцыйную тэатральную пастаноўку, хоць пераважная большасць тэатраў былі афіцыйна забароненны падчас «культурнай рэвалюцыі», вытворчасць жа кінафільмаў амаль спынілася.)

У яго жыцці былі чатыры жонкі, якія нарадзілі яму двух сыноў і дзівлюх дачок. Адзін з сыноў Мао загінуў на карэйскай вайне, другі быў псыхічна хворы.

Апошнюю сваю жонку, гістэрычную Цзян Цын, якая фактычна кіравала «культурнай рэвалюцыяй», Мао звынавідзеў. Ён жыў асобна ад яе, нават забараняў пускаць да сябе ў дом. Так што Цзян Цын мусіла падлашчвацца да мужа празь ягоных кахранак. А перад съмерцю Мао фактычна здаў яе ў рукі апазыцыі, не пакінуўшы палітычнага запавету.

Яшчэ горш ён абышоўся са сваім бліжэйшым паплечнікам, прэм'ер-міністрам Чжоў Эньляем, якому доўгі час забараняў лекавацца ад раку. Каб той, крый божа, не памёр пазней за яго. Аднак съмерць Чжоў не прынесла Мао задавальненіня. На пахаваньне былога кіраўніка ўраду ў Пэкін стыхійна прыйшлі мільёны людзей, якія памылкова лічылі, бышцам ён абараняў іх. Такая несанкцыянованая

пашана прывяла Мао ў ярасць.

Самае жахлівае, што Мао ахвяраваў жыццімі дзясяткай мільёнаў кітайцаў з адзінай мэтай — паўзьдзейнічаць на сваіх рэальных альбо ўяўных спаборнікаў у палацавых інтрыгах. Так, адной з сапраўдных мэтай «культурнай рэвалюцыі» для яго была помста папулярнаму старшину Ўсекітайскага народнага сходу Лю Шаоцы, які асьмельваўся выступаць супраць галоўнага кіраўніка партыі. Лю і ягоную жонку Ван Гуанмэй пасыля арышту на загад Мао доўгі катаўвалі маральна ў фізычна, перш чым забіць. Але Ван Гуанмэй не адраклася ад свайго мужа, чаго дамагаўся Мао.

Вялікі стырнавы ў сваіх злачынствах пайшоў значна далей за Сталіна. Сталінскае НКВД зынішчала людзей ў засыценках і лягерах, таемна ад грамадзтва. Мао ператварыў усю краіну ў вялікую турму — прычым, у літаральным сэнсе. Турмамі сталі дзяржаўныя ўстановы, дзе быўшы саслужыўцы рабіліся добраахвотнымі турэмшчыкамі для сваіх быўшых калегаў. Яны катаўвалі і забівалі вязняў, часам сваіх жа сбороў і сваякоў, патрабуючы ад іх «пакаяння», а потым спакойна вярталіся на свае працоўныя месцы. Але нават у нечалавечых умовах быў тыя, хто засталіся людзьмі. Напрыклад, студэнтка Ван Жунфэн, якая вывучаала нямецкую мову. Ёй было 19 гадоў, калі яна патрапіла на мітынг на плошчы Цзянъянмэнь у жніўні 1966 году, дзе сотні тысяч хунвэйбінаў славілі вялікага правадыра. Яна вырашыла, што гэта «дакладна як пры Гітлеры» і напісала Мао ліст, дзе задавала пытанні: «Што вы робіце? Куды ведзяце Кітай?» Яна заяўляла аб сваім выхадзе з Камуністычнага саюзу моладзі.

Пасыля гэтага Ван напісала ліст панімецку, паклала яго ў кішэню, выпіла некалькі бутэлечак зь інсектыцидам і пайшла да савецкага пасольства. Яна спадзявалася, што яе там падбяруць, і тады пратэст стане вядомы на ўесь свет. Але апрыгомнела дзяўчына ў турэмным шпіталі. Ёй далі пажыццёвае зняволеніне. Некалькі месяцаў яе рукі быў скаваны за сьпінай, нават калі яе кармілі. Але Ван

Жунфэн не зламалі. Яна выйшла на волю пасыля съмерці Мао.

Усяго праз 15 гадоў пасыля пачатку «культурнай рэвалюцыі» на плошчу Цзянъянмэнь выйшлі тысячи студэнтаў, якія ўсталівалі там намёставе мястэчка, патрабуючы дэмократызацыі Кітаю. Яны кінулі выклік бязълітаснай партыйна-дзяржаўнай машины, пабудаванай Мао, і дзяржава іх зынішчыла. Кінакадры з самотнай постацыю студэнта, які стаіць на плошчы перад танкам, не даючы яму ехаць, лічача адным з галоўных сымбаляў XX стагоддзя. Выглядзе, што ён застаецца актуальным і ў XXI-м.

P.S. На завяршэнніне яшчэ некалькі словаў. Асобныя супадзенны самі па сабе яшчэ ні пра што не гавораць. Можна знайсці мільён адрозненія. Але аднолькавая непавага да чалавечых жыццяў, тым больш, да жыцця асобнага чалавека. Прычым, ня толькі з боку ўладароў да сваіх падданых, але зь іх боку — да сваіх суайчыннікаў ці суплеменінікаў. Гэта характэрна ня толькі для таталітарнага грамадзтва, але для азіяцкіх дэспатыяў. Былы памочнік презыдэнта Пушчіна ў эканамічных пытаннях Андрэй Гларыёнаў прыводзіц такі прыклад. Тысячу гадоў таму Багдад, Дамаск, Каір, іншыя гарады арабскага ўсходу звязлі сваёй раскошай. Гэта быў тады самыя багатыя гарады ў сьвеце. Тым часам Эўропа была барбарскай, жабрашкай і адсталай. Але ў 1215 годзе ангельскія бароны прымусілі свайго караля Яна Беззямельнага падпісаць Карту вольнасці, паводзе якой ніводнага чалавека няможна арыштаваць, канфіскаваць ягоную маёмасць, а тым больш, зынішчыць яго без суду. Гэта карта патрэбная была баронам, каб абараніць сябе. Але прынцып правапарадку паступова распаўсюдзіўся на ўсіх людзей. На ім трymаеца заходнія цывілізацыя. А бліскучы імпэрыі Ўсходу, заснаваныя на тыраніі, прыйшлі ў заняпад. І ня трэба сябе суцишыць тым, што Беларусь геаграфічна належыць да Эўропы. Пакуль у краіне застаюцца палітзвязыні, яна ня можа лічыць сябе ні эўрапейскай, ні проста цывілізаванай. У нас няма, у адрозненіі ад Кітаю, ні людзкіх, ні вялікіх эканамічных рэсурсаў. Мы ня можам чакаць яшчэ тысячу гадоў, калі хочам заставацца на мапе Эўропы.

Сашко Ірванец: «Беларусы — гэта славянскія немцы,

а ўкраінцы жывуць паводле законаў казацкай вольніцы». Гутарка з украінскім пісьменнікам пра Украіну паслья Аранжавай рэвалюцыі.

«НН»: Спадар Ірванец, цяпер, калі паслья Майдану і Памаранчавай рэвалюцыі прыйшло даволі часу, Вы задаволенны яе вынікамі? Не адчуваеце расчаравання?

Аляксандар Ірванец: Не расчараваны ў Майдане. Расчараваны ў тым, што адбывалася паслья Майдану, але гэтыя рэчы не зусім звязаныя паміж сабой. Мы ж стаялі тады не за Юшчанку як такога, мы стаялі за ідэалы. Іншая рэч, што нехта з палітыкаў аказаўся нявартым, нехта не апраўдаў даверу... Памаранчавая рэвалюцыя важная тым, што людзі паказалі, што нешта могуць, што ад іх нешта залежыць. І цяпер мы ва Украіне маем няхай зародкавую, але выраженную грамадзянскую супольнасць. І ў нас ужо немагчыма, скажам, расейская ситуацыя, калі, напроту кажучы, людзі як бы выбіраюць таго, каго прызначае быць выбранным улада. Немагчыма ў нас і беларуская ситуацыя, калі людзі засырагаюцца гаварыць пра палітыку.

Памаранчавая рэвалюцыя мae калясальнае значэнне праз тое, што яна падняла народ. Шчыра кажучы, да гэтага я не адчуваў празъмернага піетetu да свайго народу. Я нават сумняваўся, ці набярэцца сярод 48 мільёнаў

украінцаў мільён, якія ведаюць наш гімн «Шчэ нэ вмэрла Украіна». У дні Майдану я ўпэўніўся, што такіх людзей нашмат больш. У тых дні самаацэнка ўкраінцаў паднялася. І хаця потым шмат надзеяй аказаліся зруйнаванымі, але вось гэтае адчуваньне «калі заходам, мы можам» — яно захавалася.

«НН»: Як ставяцца ўкраінцы цяпер да цяперашніх палітычных лідэраў?

AI: Па-рознаму. Мы маем шырокі спектар мэдыяў, якія агучваюць розныя думкі. І гэта дазваляе зрабіць аб'ектыўныя высновы. Так, многім стала зразумела, што наш прэзыдэнт Юшчанка далёка не ідэальны, хаця ён і патрыёт. Але ён з'яўляецца прымае адказныя рашэнні, стараецца іх пазыбегнуць. Наша прэм'ер-міністарка — цікавы і моцны палітык з надзвычайна багатымі перспектывамі, але і яна не анёл у белых адзеньнях, хаця і частаносць белы колер.

«НН»: Кожная сукенка спадарыні Цімашэнкі, якога б колеру яна ні была, кожная пара пантофляў каштую за 1000 зёура, пры тым, што яе зарплата складае ту ю самую тысячу ў месяц і пры тым, што ва Украіне мільёны людзей ня могуць даз-

Андрэй Лінкевіч

воліць сабе купіць дзецям кніжкі, бо грошай хапае толькі на ежу. Гэта нармальная для грамадзянской супольнасці?

AI: Ясна, што гэта няправільна і несправядліва. Але калі для парыўнання мы возьмем больш сацыяльна справядлівую Беларусь...

НБ: Прабачце, яна далёка не сацыяльна справядлівая...

AI: Але адносна, у парыўнанні з Украінай... Дык вось, хаця Беларусь выглядае больш сацыяльнай справядлівай, у цэлым у вас грамадзтва далёка не багатае, а палітыкі пры гэтым таксама апранутыя шыкоўна. Мяне страшэнна дратуе тое, што ва Украіне сапраўды высокі ўзровень карупцыі, але карупцыя праяўляецца ў іншым. А ўва што там апранаецца прэм'ер-міністарка, мяне ня вельмі хвалюе, бо яна гэта, напэўна, робіць не за кошт дзяржавы, у яе хапае для гэтага сваіх асаўбістых сродкаў.

Аляксандар Ірванец

украінскі пісьменнік, у маладосьці сябар суполкі «Бу-ба-бу». Пазней стаў знакаміты таксама як драматург і раманіст. Перакладаў на украінскую творы беларускіх пісьменнікаў, добра гаворыць па-беларуску. У Менск прыяжджаў з нагоды выхаду па-беларуску свайго апошняга раману «Роўна/Ровно» ў перакладзе Ўладзімера Арлова.

Што супольнага паміж Цімашэнкай і Лукашэнкам?

«НН»: Юшчанка, Цімашэнка, Лукашэнка — супольнае ў іх тое, што прозьвішчы заканчваюцца на «-энка». Як Вы думаеце, у іх ёсьць яшчэ супольныя рысы?

AI: За мяжой я ўстырмаяся ад таго, каб даваць нейкія ацэнкі што Вашым, што нашым палітыкам. Вашым — таму што мне, як госьцю, гэта было б

Сашко Ірванец: «Беларусы — гэта славянскія немцы!»

Працяг са старонкі 25.

неэтычна. Сваім — з той жа прычыны. Дома я іх шаршчу так, што пер'е ляціць. Але за мяжой, перад іншаземцамі я Ўкраіну бараню ўсяляка.

«НН»: Да слова, нядаўна я глядзела ўкраінскі дакументальны фільм «Вайна і мір» — пра жыцьцё пад акупацыяй у Кіеве, Менску, Смаленску. У ім, сярод іншых, выступалі ваявія быльняя презыдэнты Краўчук і Кучма, расказвалі пра сваё дзяцінства, праведзенае ў акупаваных украінскіх вёсках. Выглядалі цалкам чалавечна.

AI: Пра Краўчука я раскажу Вам такую гісторыю. Ён — мой зямляк, з Ровеншчыны, з вёскі Вялікі Жыцень. Роўна было сталіцою акупаванай Украіны, там сядзеў гаўляйтэр Кох, там выходзіла газета «Валынь». І вось у 1943 годзе ў газэце «Валынь» зявілася такая маленькая нататка: «На Раство 1943 году дзеці сяла Вялікі Жыцень накалядавалі на патрэбы ўкраінскага Чырвонага крыжа 80 райхсмарак. Большую частку гэтай сумы — 60 райхсмарак — накалядаваў Лёняка Краўчук. Гэта — вынік добрага нацыянальнага выхавання». Заўважу, што ўкраінскі Чырвоны крыж быў тады аддзелам УПА — Украінскай паўстанцкай арміі. Натуральна, усю савецкую кар'еру гэтая нататачка Леаніду Краўчуку муляла...

Кошты на нерухомасць і крэдыты

«НН»: У Кіеве вялізныя цэны на жыльё, яшчэ большыя, чым у Менску. Чым гэта тлумачыцца?

AI: Сапраўды так. Я ня вельмі цікаўлюся гэтым пытаннем, бо ведаю, што ў мяне ня хопіць грошай, каб хоць нешта набыць.

«НН»: Але ж можна ўзяць крэдыт. Прычым, наколькі я ведаю, у вас крэдыты выдаюцца і пад «чорныя» зарплаты, так бы мовіць, пад «чэснае слова».

AI: Я крэдытаў баюся, мы з жонкай іх усяляк унікаем. Жыць у доўг я не хачу. Баюся, што гэтая бурбалка лопне, гэтыя вялізныя крэдыты, якія выдаюцца праста пры прад'яўленыні пашпарту, могуць прывесці да эканамічнага каліпсу, усё гэта можа рэпнуцца ў адзін момант.

Магчыма, гэтая лёгкасць у атрыманні крэдытаў ад того, што ўкраінцы — досыць анархічны і авантуристычны народ, наступствы казацкай вольніцы ў нас добра адчываюцца. Таму ён слаба паддаецца ціску ўлады.

«НН»: А гэты ціск існуе? Бо вашая ўлада — яна таксама ж украінская.

AI: Улада намагаецца на нешта ціснуць. Але дзе два ўкраінцы — там трох гетманы. У вас інакш. Беларусы — такія славянскія немцы. У вас крэдыты трэба падмацоўваць дакументамі. У вас, магчыма, бядней, але ў вас усё падмечена, чысьценка, няма

съмецца ўздоўж дарог...

«НН»: Ох, пане Аляксандар, гэта гадра і ў нас да халеры.

AI: У нас яшчэ больш, што мяне страшна дратуе! Гэта прыкра.

Скардзяцца толькі слабыя

«НН»: Якія пяпершыя украінскіх інтэлектуалаў на жыцьцё грамадзтва?

AI: Інтэлект грамадзтва вельмі ўпаў у апошнія гады. Існуе некалькі аўтарытэтаваў, людзей, да думкі якіх прыслухоўваюцца тыя, хто іх ведае. Думаю, у кожным раённым мясцічку знайдзеца некалькі прасунутых настаўніц, якія чыталі або ведаюць, скажам, Андруховіча або Забужку. То бок, нейкі мінімальны ўплыў існуе.

З другога боку, калі пісьменнікі пачынаюць скардзіцца, як ім цяжка, гэта сведчыць, найперш, пра іх няздатнасць эфектыўна працаўваць ва ўмовах рынку. Яны прызначаіліся да дзяржаўнага плянавання, да жыцьця ва ўмовах ідэалёгіі. Але калі на рынак прыйшли ня толькі Данцова і Марыніна, але і найлепшыя, найцікавейшыя пісьменнікі сьвету, то ў гэтых умовах, канечно, трэба працаўваць многа, цягнуцца да гэтага ўзроўню, шукаць новае, ствараць канкурэнцыю расейскай і сусветнай літаратуре.

У нас надзвычай цікавая плынь маладых пісьменнікаў: напрыклад, у Любка Дэрэша кнігі выходзяць вялікімі накладамі і ва Ўкраіне, і ў Польшчы, і ў Нямеччыне, ён напісаў ужо пяць раманаў, а хлопцу 24 гады.

Вялікі ўплыў на ўкраінскую моладзь маюць таксама рок-гурты, якіх у нас шмат. Сымбіёзу зь імі, дарэчы, шукаюць многія паэты.

«НН»: Ці можаце Вы пражыць зь пісаньня?

AI: Так, мату, але гэта будзе ня толькі мастацкая літаратура. Гэта будзе яшчэ журналістыка, пераклады, крытычныя артыкулы. Чалавек, які ўмее пісаць, ва Ўкраіне не працадзе.

«НН»: Якія наклады ўкраінскіх кніжак?

AI: Ад 3—4 тысяч і вышэй. Але высокія наклады патрабуюць добра гаўно. Так, скажам, у младой аўтаркі Сафіі Андруховіч раман «Сёмга» разышлося накладам 3500 экзэмпляраў за месяц.

«НН»: А Ваш раман «Рівно/Ровно» які выдаўці лёс мае?

AI: На сёняня ёсьць два выданыя ва Ўкраіне, два выданыя ў Польшчы, вось выданыя па-беларуску, рыхтуюцца выданыя ў Нямеччыне, Сэрбіі, Славеніі. У Польшчы кніжка ўвайшла ў шорт-ліст прэстыжнай узнагароды «Ангелюс» — за найлепшы ўсходнезарубейскі раман.

«НН»: Ці маглі б Вы парадаць украінскую і беларускую літаратуру?

AI: Украінцы — народ лірыйны, пявучы, таму ў нас многа паэтаў, пісьменнікаў — але мно-га і графаманаў. А беларускія пісьменнікі ўражваюць мяне сваёй маральнай трываласцю. У вас занятак літаратурай — сапраўднай літаратурай — патрабуе ня толькі таленту, але і мужнасці.

Гутарыла
Наталка Бабіна

Гарадзенцы галасуюць за музэй Васіля Быкава

На сایце газэты «Вечерний Гродно» на пытаньне «Які музэй патробыні Горадні?». 38,2% аптыгных прагаласавала за музэй Васіля Быкава, за музэй беларускай эратыкі — 29,4%, 23,5% — за музэй архітэктуры пад адкрытым небам, і толькі 8,8% — за стварэнне музею традыцыйнай кухні.

Пытаньне пра стварэнне паўнавартаснага музею Быкава ў Горадні застаецца навырашаным. Улады не съялпаюцца выдзяляць ініцыятарам стварэння музею памяшканьне.

Аўтакатастрофа на трасе Магілёў—Бабруйск

Сутыкнулася аўтобус, які вёз дзяцей на эккурсію, і пасажырскі мікрааўтобус. Тры пасажыры маршруткі загінулі, шэсць атрымалі раненьні. Таксама пашырела адно дзіця, якое ехала ў аўтобусе. Паводле папярэдніх звестак, аварыя здарылася праз тое, што маршрутка выехала на сустрэчную паласу. Ад сутыкнення аўтобус паваліўся і злыцеў пад адхон. Маршрутка ж літаральна развалілася на часткі.

Вайсковец загінуў пад бульдозэрам

Трагедыя здарылася ў Жодзіне. 17 сакавіка ў часе правядзення плянавага абслугоўвання бульдозера шараговец адной з транспартных вайсковых адзінак «парушыў меры бясыекі і атрымаў траўму, несумяшчальную з жыццём», паведамляе сайт Мінабароны. Камісія Мінабароны і вайсковая прокуратура праводзіць съездзіца.

57-метровы кран упаў у Масюкоўшчыне

Кран вагой 10 тон і вышынёй 57 метраў упаў раніцай 20

сакавіка ў мікрараёне Масюкоўшчына-3 падчас работ па ўзвядзенні дзвеяціпавярховага будынку. 25-гадовая кранаўшчыца атрымала траўмы.

Абраз Маці Божай Браслаўскай можа быць укаранаваны

Цяпер праводзіцца адпаведная экспэртыза: укаранаваннем ганаруюцца толькі абразы, якія праславіліся шматлікімі пудамі і маюць багатую гісторыю. Раней быў ўкаранаваны абраз Маці Божай Вастрабрамскай у Вільні, Маці Божай Будслаўскай, Панны Марыі Беззаганна Зачатай у менскім Архікатэдralным касцёле і інш. Абраз Маці Божай Браслаўскай Валадаркі азераў паходзіць з мужчынскага праваслаўнага кляштара, які існаваў на востраве возера Несыпш. У 1832 г. кляштар згарэў ад маланкі, але абраз захаваўся і быў перанесены ў Браслаўскі касцёл.

Вясна чакаеца халодная

У апошні тыдзень сакавіка вернуцца халады. Уначы будзе ад 0 да 6 марозу, удзень — 1—7 ціпла. Ня вельмі цёпла будзе і ў першай дэкадзе красавіка, ад —4 да +3 градусаў ноччу, удзень 2—7 ціпла, мокры сынег і дождж. Толькі ў другой дэкадзе красавіка завітае наўшце сапраўды вясновая хвалья ціпла.

Трэба дома бываць часцей. Каб ня зьнесці

Пэнсіянэр зь Віцебску ня быў на сваёй загараднай дзялянцы ў вёсцы Арляны Сеніненскага раёnu восем гадоў. А калі прыехаў, пабачыў чыстае поле. Надзел на пяцьдзесят сотак з гаспадарчымі пабудовамі і домамі ён набыў у калгасу ў пачатку 1990-х. Сеніня ў калгасе пра туго куплю-продаж няма ніводнага запісу. То і вырашыўлі, што будынак яшчэ належыць

калгасу. Цяпер сельсавет тэрмінова шукае пакінуты будынок. Наўзамен зьнесенай, пэнсіянэр падбіраюць новую хату. І пераправяраюць сылісы лядашчага жытла. Тут ужо зраўнялі зь зямлём болыш за дваццаць надзелаў.

У Берасьці затрымалі выведніка кантрабандыстаў

Малады чалавек, грамадзянін Беларусі, пры сабе меў два сотовыя тэлефоны зь сім-картамі беларускага і украінскага апэратараў, прыладу начнога бачання і армейскі бінокль. Затрыманы кантрабандысты п'юны кавалак мяккі і назіраў за перасоўваннем памежных і міліцыйскіх патрулеў. Мяркуецца, што інфармацыя передавалася кантрабандыстам, які ляснымі сцежкамі перапраўляў тавары праз беларуска-украінскую мяжу. Наяўнасць выведнікаў съведчыць пра немалыя маштабы і выдатную арганізацію крыміналнага бізнесу, у які ўцягнутае прымежнае з Украінай насельніцтва.

Прайзныя ў мэтро будуць з антэнамі

Бескантактныя прайзныя блітвы маюць быць уведзеныя ў менскім мэтро ўжо сёлета. Вонкава новая радыёкарта мала розыніца ад циперашній магнітнай. Карта спрацоўвае на адлегласці двух—трох сантымэтраў ад счытвальнага прыстасавання. Цяпер прайзныя на трэбі будзе даставаць. Чэрні ды турнікетаў у гадзіну пік зынкнунь. Каштаваць такая картка будзе болей.

«Юнацтва» і «Керамін» — фіналісты чэмпіянату Беларусі па хакеі

Хакеісты менскага «Юнацтва» ўсухую перамаглі леташняга чэмпіёна «Дынама» 1:4. «Керамін» напішат складаней прыйшлося ў Віцебску. Аднайменны клуб з гораду над Дзьвінай пасыля

дзьвюох паразаў у Менску, нароўшце паказаў, на што ён здольны. Толькі на 68-ай хвіліне абаронца зборнай Беларусі Макрыцкі вывёў «Керамін» у фінал — 3:4. Фінальныя матчы між «Керамінам» і «Юнацтвам» пройдуть 29 і 30 сакавіка, 2 і 3 красавіка, а таксама, калі спартрэбіца, 5, 7 і 9 красавіка. Сэрыя будзе адбывацца да чатырох перамог.

Праз п'янага расейца ў Польшчы пасадзілі самалёт

Самалёт «Люфтганзы», які ляцеў з Франкфурту ў Кіев, мусіў незаплянавана прыземліцца ў польскіх Катавіцах. Адзін з пасажыраў, грамадзянін Pacei, у нецвярдзеным стане заяўлі, што ён тэрарыст. Ён патрабаваў гарэлкі й спрабаваў біцца. Съледзтвам па справе зоймецца прокуратура, самалёт з 118 пасажырамі пасыля гадзіны затрымкі працягнуў палёт.

Скандал пры запальваньні Алімпійскага агню

У панядзелак на радзіме Алімпіяды на паўвысьпе Пэляланэс стартавала эстафета Алімпійскага агню XIX летніх гульняў. Падчас выступу кіраўніка кітайскага Алімпійскага камітуту Лю Цы малады чалавек выбег да трывуны і разгарнуў плякат у падтрымку Тыбету за сіншай кітайскага прадстаўніка. Неўзабаве ўдзельнік руху «За свабоду Тыбету» быў арыштаваны.

Эстафета пройдзе па пяці кантынэнтах і завершыцца 8 жніўня ў Пэкіне. У траўні паходню паспрабуюць узыняць на найвышэйшую вяршину свету — Эверэст.

Паводле СП, ЗП, «Вячэрні Мінск», «Народныя навіны Віцебску», «Звязда», «Эхо Москвы», Telegraf.by, «Эўрападыё», радыё «Радыё», ont.by, БелаПАН, Бі-Бі-Сі, ул. інф.

Выходныі ў Стрычцах пад Менскам праішло Гуканье Вясны. Фота Андрэя Лянкевіча.

Ahappan Mahkembir

Карыбская пэрліна, або Незалежнасьць, якая не адбылася

Піша
Вацлаў Шаблінскі.

У савецкім календары 18 сакавіка значылася як Дзень Парыскай Камуны. На Карыбскім востраве Аруба — гэта сьвята нацыянальнага съцяга. У 1976 годзе ў гэты дзень Аруба выйшла са складу Нідэрляндзкіх Антылаў.

Меркавалася, што праз дваццаць год выспа стане цалкам незалежнай. Незалежнасьць, аднак, не адбылася. Чаму?

Гісторыя Арубы досыць тыповая. Першымі насельнікамі былі індзейцы аравакі, якіх зьнішчылі гішпанцы. Сыноў Кастылі зъмянілі галяндцы. Практычныя бюргеры завезлі сюды чорных нявольнікаў, нашчадкі якіх і складаюць асноўную масу сёньняшняга насельніцтва Арубы. Рабства на Арубе адмянілі ў год паўстаньня Каустуся Каліноўскага — 1863-м.

Гістарычныя перыпетыі знайшлі адлюстраўванье ў мясцовай гаворцы — пап'ямэнта. У якой зъмяшаліся гішпанская, партугальская, галяндзкая і ангельская мовы. На пап'ямэнта выдаюцца газэты, вядзецца выкладаньне ў мясцовым універсытэце.

Спачатку на востраве здавалі золата. Назва «Аруба» значыць «было золата». Пазней была знайдзеная нафта, што, здавалася, стварала добрую базу для незалежнасьці.

Напачатку за сувэрэнітэт краіны выступалі практична ўсе палітычныя партыі. Гэтыя памкненіні былі замацаваныя рапшэннем арубскага парламэнту ў 1983 годзе. Амстэрдам не пярэчыў.

Але праз два гады галоўны нафтаперапрацоўчы завод краіны зачынілі. Калі ж

у 1991 годзе ўрад Арубы адмовіўся ад абвяшчэння незалежнасьці, завод зноў запрашаваў. Страціўши сваю самую «вялікую жамчужыну», як пісаў пра ёго ў рамане «Амок» Янка Маўр, — Інданэзію, галяндзкая карона не захацела разывітваща з «жамчужынай карыбскай» — Арубай. Для гэтага ўжывалі палітыку бізуна і перніка.

Аруба і іншыя Нідэрляндзкія Антылы (Кюрасаа, Саба, Сэн-Мартэн) праз мэтраполію былі асацыява-

ныя з Эўрасаюзам і ў той жа час займелі права гандлёвых зносін з суседзямі.

Прыхільнікі незалежнасьці, аднак, не здаюцца. Свае надзеі яны ўскладаюць на супрацьстаянні ЗША і Вэнесуэлы. Нідэрлянды праводзяць спрыяльную палітыку ў дачыненіі да Чавэса. Цікавасць Вашынгтону да Арубы — даўняя, яшчэ падчас Другой усясьветнай вайны ЗША прапаноўвалі Галяндыі купіць яе ўладаньні на Карыбах.

ПЧОЛКІ

Вулей ў лесе мы знайшлі,
 (съціснуць пальчыкі ў кулачок)
 Пчолкі унутры жылі.
 Сталі пчолкі выпаўзаць:
 Раз, два, тры, чатыры, пяць!
 (разгінаць пальчыкі па адным)

ДЗІРКІ Ў СЫРЫ

Раз, два, тры, чатыры,
 (разгінаць пальчыкі па адным)
 Мы палічым дзіркі ў сыры!
 (скласці разам вялікі і ўказальны
 палец, каб атрымалася кола)
 Калі дзірачак мільён,
 (паказаць дзесяць пальчыкаў)
 Значыць, смачны будзе ён.
 (пагладзіць сябе па жывоціку)
 Калі дзірачка адна,
 (паказаць адзін пальчык)
 Значыць, сыру больш няма!
 (разъвесыці руکі ў бакі)

МАЛПЫ

Упяцёх гарэзы-малпы
 Пачалі скакаць з канапы.
 Бумс! Звалілася адна,
 Паламала хвост яна.
 Хутка паднялі дурніцу
 І павезылі у бальніцу.
 Лекар хвост перавязаў,
 Малланаці так сказаў:

«Хвост рукамі не чапаць
 І з канапы не скакаць!»

*З кожным разам зъмяншайце
 колькасць малпаў: учтырох, утраіх,
 удаіх. Скончыць гульню можна так:*

Паскацаць хацела малпа,
 Ды зламалася канапа.

САРАКАНОЖКА

Увечары сараканожка
 Стала мыць свае панчошки:
 «Раз, два, тры, чатыры, пяць —
 Трэба мылам шараўаць.
 Шэсьць, сем, восем, дзесяць, дзесяць —
 На вяровачцы разъвесіць!»
 Покула мыла-шараўала,
 Дык і раніца настала.

МАЯ СЯМ'Я

Гэта — мама, гэта — тата,
 Вось сястрычка побач з братам,
 Кала брата я стаю.
 Ўсіх цалую і люблю!

*Пальчыкі па чарзе разгінаюцца, а на
 апошніх словаў зьбіраюцца разам
 (але не ў кулак) і смачна цалуюцца*

КАЎБАСКІ

Пяць смачненых каўбасак
 (паказаць пяць пальчыкаў)
 У краме мы купілі.
 Адна каўбаска ўпала,
 (хлопнучы)
 І стала іх чатыры.

Каўбасак ўжо чатыры,
 (паказаць чатыры пальчыкі)
 Падсмажым іх, сябры!
 Адну схапіў сабачка
 (гаўкнучы)
 І засталіся тры.

Тры смачныя каўбаскі
 (паказаць тры пальчыкі)
 Ляжалі на стале.
 Адну пагрызла мышка
 (ліскнучы)
 І засталіся дзьве.

Дзьве смачныя каўбаскі
 (паказаць два пальчыкі)
 Ляжалі ля вакна.
 Адну сцягнула котка,
 (маякнучы)
 Каўбаска ўжо адна.

Апошняя каўбаска
 (паказаць адзін пальчык)
 Сказала нам з табой:
 «Хутчэй мяне зъядайце,
 Мне сумна тут адной!»
 (пагладзіць жывоцік)

Тацяна Папова aka kotka

19 сакавіка ў менскім Палацы мастацтваў (вул. Казлова, 3) адчынілася выставка твораў славутага беларускага мастака-графіка, аўтараetalénu герба «Пагоня» Яўгена Куліка (1937—2002).

КАНЦЭРТЫ

N.R.M.

3 красавіка а 20:00 у клюбі «Графіці» (зав.Калініна, 16) акустычны канцэрт N.R.M. Т.: (029) 671-58-65, (029) 254-49-09.

«Тройца» і гіты 1960—80-х у «Графіці»

29 сакавіка а 19.00 у менскім клубе «Графіці» (зав.Калініна, 16) найлепшыя гіты 1960—80-х выканано ў OneHellThing і Consul Band (пры ўдзеле актораў тэатру EYE). 1 красавіка а 20.00 у «Графіці» выступіць з эксплюзіўным канцэртам этна-трыё

«Тройца». Толькі 50 месцаў. Замова месцаў праз телефоны: (029) 179-99-18, (029) 779-99-18. ICQ: 165-650-843.

Дзецідзяцей

3 красавіка а 19.00 у менскім клубе імя Дзяржынскага адбудзеца вялікі канцэрт гурту «Детидетей» з прэзэнтацияй альбому «отЛично».

Naka

30 красавіка а 19.00 у клюбі «Гудвін» (пр.Незалежнасці, 19) адбудзеца канцэрт гурту Naka. Замова квіткоў: (029) 772-99-39, (029) 508-74-63

(папярэдне), (017) 226-13-06, (029) 111-77-22 (у дзень канцэрту).

Архаіка і сучаснасць

5 красавіка а 18.00 у менскім клюбе «Катарамы» (вул.Рабкораўская, 2) канцэрт «Crivia Aeaterna: Архаіка і сучаснасць». Бяруць удзел «Ритуальны фронт» (Расея), «Лихолесье» (Расея), Essa, Pragnavit, M.O.B.A.S., Svalbard, «Крывакрыж», «Чародей» (ех-Оуhra). Даведкі і замова квіткоў: (029) 646-64-97, (029) 708-31-91.

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ

«Мігель і Ўільям»

Мігель і Ўільям (Miguel and William)

Гішпанія, 2007, каліровы, 102 хв.

Рэжысэрка: Інэс Парыс

Жанр: Камэдыйна-авантурная мэлядрама

Прызы, фэсты: Прывіз глядацкіх сымпатый і адмысловы прывіз журы на фэсьце камэдыйнага кіно ў Пэнісколя

Адзнака: 5 (з 10)

Пекная ангельская дама Леанор, заручаная з гішпанскім герцагам, едзе да свайго жаніха. Жаніх — страхалюдны й дурны раўнівец. За-

тое ў Леанор ёсьць малады палюбоўнік Шэкспір; неўзабаве замак наведае й мытар Мігель Сэрвантэс. Хітрага героя просьці пісьменнікай скласыці для яе п'есу, заліцаеца да абодвух — і выдае іх творы за свае. Адзінае, што замінае літаратурнаму філіtru — раўнівец, які зьбіраецца прыгажуню павесіць...

Карціна Інэс Парыс — дэйюнае спалучэньне масавых фільмаў, кшталту «Чужыя супраць Драпежніка», калі дзеля касы выкарыстоўваюцца пазаціранные брэнды, і пышчотнага галівудзкага кічу. «Дракуламі» і «Франкенштайнамі» гішпанскага скрыжавальніка стаюцца Мігель і Ўільям, а біографічна-рамантычная стужка «Закаханы Шэкспір» выглядае кры-

ніцаю тэатральных прывёмаў.

Слынныя пісьменнікі, якія ў жыцці ніколі не сустракаліся, змагаюцца за сэрца прыгожай дамы — і нат гералічна вяртаюць ёй залатыя падвескі (Дзюма круцица ў дамавіне).

Але карціна лёгкая, нязмушаная і неабязязковая. Актёры трапэнія і дасціціны.

Самае каштоўнае ў фільме — дэталі і гратэскныя персанажы на эпізодах: карлік у жабо, зъяляльня арыстакраткі, грудастая палюбоўніца, халодная цемра палацу, сывінкі як слухачы п'есы. Але гратэскныя дэталі не вытыркаюцца і кічу не замінаюць.

Фільм — звышлёгкі, для аднаразовага прагляду й забыцця.

Андрэй Расінскі

ВЫСТАВЫ

Павал Татарнікаў

27 сакавіка а 17.00 у Мастацкім музеі Беларусі адбудзеца адкрыццё выставы акварэлі маладога мастака-графіка, літургіста Міжнароднага біенале ілюстрацыі ў Братыславе (2001) Паўла Татарнікаўа «Бела-шара-златое». У экспазіцыі прадстаўленыя каля 40 твораў мастака, выкананыя ў 2000-я. Выставка працягненца да 22 красавіка.

Срэбра й золата

Да 7 красавіка ў Палацы мастацтваў будзе праходзіць выставка «Срэбра й золата». У выставе баруць удзел 18 мастакоў, палотны якіх аўяднала адна асаблівасць — яны ўсе напісаны ў серабрыст-залацістым тоне. Халоднае срэбра й ўпалае золата, спалучаючыся, пераліваючыся, безумоўна, зачаруюць вас...

Сакавіцкія каты

Да 7 красавіка ў Палацы мастацтваў прадоўжыцца мастацкая выставка «Сакавіцкія каты». У рамках выставы 29 сакавіка а 15-й пройдзе дабрачынны аўкцыён, на якім будуць прадстаўленыя жывапісныя, графічныя і скульптурныя творы знаных беларускіх мастакоў. Усе сродкі пойдуть на лекаваныя студэнткі З курсу БДУ культуры й мастацтва Жыжык Галіны, якой пасля аўтакатастрофы патрабнія некалькі аперацыяў.

ТЭАТРЫ

Купалаўскі тэатр

31 (пн) — «Сны аб Беларусі»
1 (аўт) — «Войцэк»
2 (аўт) — «Івона, прынцэса Бургундзкай»
3 (чи), 4 (пт) — «Дзеці Ванюшына»

Тэатар опэры

На сцэне Цэнтральнага Дому афіцэраў
2 (аўт) — «Сіняя барада й ягонія жонкі»
3 (ср) — «Аіда»

90-годзьдзю БНР
прысьвячаецца

Уладзімер Някляеў Дзень нямецкай арміі

Урывак з аповесці. Старонка 21.

ПЛЕВ ГАВАДЗЕНКА

МЫ САМИ

«Наша Ніва» і ARCHE у Санкт-Пецярбургу

У нядзелю, 30 сакавіка, у будынку Радзейскай публічнай бібліятэцы адбудзеца ўрачыстае ўручэнне прэміі часопісу ARCHE «За сумленнае слова» яе сёлетняму ляўрэату прафэсару Валянціну Грыцкевічу. Плянунца, што ў імпрэзе возьмуць удзел рэдактар ARCHE Валер Булгакаў і рэдактар «Нашай Нівы» Андрэй Скурко. **Пачатак вечарыны у 17.00.** Даведкі па т.: (+7921) 921-51-95 (Мікола Нікаласёў).

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ЖЫТЛО

Здыму 1-пакаёвую кватэру ў Менску.
Т.: (029) 253-74-01

ПЕРАКЛАД

Творчая група перакладу мультфільму «Плянэта скарбай» шукае паэта для перакладу песні галоўнага героя (праца дабрачынная). Т.: (029) 874-69-23 (МТС), (029) 116-63-61 (Velcom)

СЯБРОЎСКІЯ ПАДАРОЖКЫ

Запрашаем на падарожжа 6 красавіка (нядзеля) па маршруце: Менск—Сялец—Бытцен—Бяроза—Закозель—Бусяж—Альба—Белавіны—Новыя Пескі—Менск. 2—5 траўня: «Скарбы Зыкарпазьця»: Ужгарад—Мукачэў—Навіцкая—Сядзіня. Т.: 292-54-58; (029) 622-57-20; (029) 509-12-16; (029) 110-19-28

СПАЧУВАНЬНІ

Сябры спачуваюць Андрэю Саротніку ў ягонім вялікім горы — перадчаснай съмерці маці

КНІГІ, МАРКІ, ЗНАЧКІ, ВІДЭА

Кнігі — Цітоў «Геральдыка Беларусі», Чэкалаў із гісторыі шляхты ў Беларусі і суседніх дзяржавах», Залівака «Гензэліёга Беларусі...», «Гісторыя роду Залівака», інш. Камплект значак «Горады Беларусі» (засвердженыя Магдэбурскім правам), маркі з гістарычнай сымболікай. Аўдыё. Відэозапіс — рыцарскія фэсты. Шукаем кнігі па беларусіцы, гісторыі. Т.: (029) 753-91-96, для лістоў: а/c 195, 220030, Менск, Беларусь (Алесю), alesknigi@mail.ru

ВАШ РОД

Дапаможам праверыць шляхетнасць Вашага роду. Рэканструкцыя фамільнага гербу. Т.: (029) 753-91-96, для лістоў: а/c 195, 220030, Менск, Беларусь (Алесю), alesknigi@mail.ru

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМІ

Напасцяй, лаянкай напраснай
Грудзей ня варта мазаліць!
Не пагасіць вам прауды яснай:
Жыў беларус — і будзе жыць!

Янук Купала
«Наша Ніва». №12. 1908

Наша Ніва

незалежная газета

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:

З.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914),
Янка Купала (1914—1915), А.Луцкевіч,
У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі Нааста Бакшанская

шэф-рэдактар Андрэй Дынько

галоўныя рэдактары Андрэй Скурко

мастакі рэдактары Сяргей Харэўскі

заснавальнік Місцавы фонд выданья газеты «Наша Ніва»

выдавец Прывітнае прадпрыемства «Суродзічы»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:

220050, Менск, а/c 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

8-029-707-73-29.

E-mail: nn@nn.by

On-line: www.nn.by

© НАША НІВА. Спасылка на «Нашу Ніву» абавязковая. 12 палос форматам

A2, 6 друк. арк. Друкарня РУП «Выдачацца «беларускі Дом друку». Менск, пр.

Ф. Скарыны, 79. Рэдакцыя не нісе адказнасць за звесткі рагажных абвестак.

Кошт свабодны. Гавярэчанне абрапрастры прысьвічана выданню №581

ад 4 ліпеня 2002 г., выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Юрыйдичны адрас: 220101, г. Менск, пр. Ракасоўскага, 102-71. Р/р

3012206280014 у МГД ААТ «Белінвестбанку», Менск, код 764.

Наклад 2239. Газета выдаецца 48 разоў на год.

Нумар падпісаны ў друк 23.00 00.00.2008.

Замова № 1640. Рэдакцыйны адрас: Ракасоўскага, 102-71.

А ТЫ ПАДПІШЫСЯ!

Каб рэгулярна атрымліваць «Нашу Ніву»,
проста паведаміце ў Рэдакцыю свой адрас. Адначасова
Рэдакцыя зьвяртаецца з просьбай ахвяраваць на
выданье. Дэталі — старонка 18.